

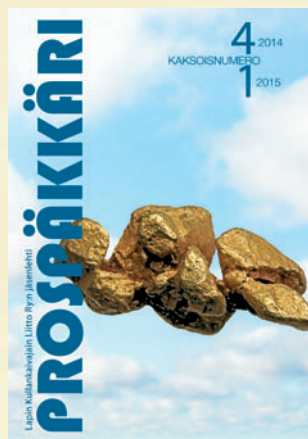
Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

PROSPÄKKÄRI

KAKSOISNUMERO

4 2014
1 2015





Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

38. vuosikerta

Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Vastaava päätoimittaja:
Kai J Rantanen

Toimitus:
Lapin Kullankaivajain Liitto ry
PL 86
99871 Inari

Ilmoitushinnat:
1/1 s. 312 € (2. kansi)
1/1 s. 240 €
1/2 s. 162 €
1/3 s. 108 €
1/4 s. 84 €

Graafinen suunnittelu ja taitto:
Liisa Hertell, LH Viestintä

Paino:
Tammerprint Oy,
Tampere 2015



KANSIKUVA

Kullan kiteet ovat Aarne Alhosen löytöjä Puskuojalta. Pituus 8,6 mm. Kuva: Kari A. Kinnunen

Kuva osallistui Lapin Kullankaivajain Liiton valokuvauskilpailuun vuonna 2013, tuomarointi seminaariristeilyllä 2014.

TÄSSÄ NUMEROSSA

- 3 - 5 Pääkirjoitukset
- 6 - 7 Vuosikokouskutsu
- 8 - 12 Insinööristä sukeutui kullankaivaja
- 13 Ajankohtaista Liiton valtauksista
Muista maksusi ja tilastotietojesi ilmoittaminen
- 14 - 25 Lapin kullankaivu suomalaisessa elokuvassa
- 26 - 29 Metsähallitus tiedottaa kullankaivajille
- 30 - 35 Aika ennen Lemmenjokea ja aika Lemmenjoella eli Suurrikollinen vai ei
- 36 - 37 Selkeyttä kullanhuhdonta-alueilla rakentamiseen
- 38 - 39 LKL:n jäsenmaksu 22 euroa, maksa nyt omatoimisesti
- 40 - 41 KHO linjasi, että kullankaivu ei uhkaa saamelaiskulttuuria
- 42 - 43 Merkkipäivät

LKL:N HALLITUS

Puheenjohtaja:
Jouko Korhonen
Haukiputaantie 752
90910 Kontio
jouko.korhonen@kultaviiste.inet.fi
p. 040 344 2200 (klo 17 jälkeen)

Esko Orava
Mellantie 14
97220 Sinettä

Maija Vehviläinen
Väinämöisentie 11
96300 Rovaniemi
puh: 040 778 9456
mrvehvilainen@gmail.com

Varapuheenjohtaja:
Hannu Viranto
Eteläranta 42
96300 Rovaniemi
p. 0400 182 964

Aki Karvonen
Karukorvenkuru
99885 Lemmenjoki
akijohannes@gmail.com

Sihteeri: Kai J Rantanen
Kittiläntie 1074, 99800 Ivalo
p. 040 7746 773
mullin.mallin@gmail.com

LKL:N PANKKITILIT

Jäsenmaksutili: FI45 2177 3800 0049 77
Muut maksut: FI95 1201 3000 1031 83

JÄSENASIA

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry
PL 86, 99871 Inari
puh. 0400 836 500
s-posti: info@kullankaivajat.fi
kotisivut: www.kullankaivajat.fi



Nahkamuna

Sotkanmunasta syntyi aikaan kokonainen kaunis maailma. Keskellä Inarin Lapin pitkää ja pimeää kaamosyötä Prospäkkärin toimituksen lattialle tippui päätoimittajan yhteisluolesta muotopuoli nahkamuna. Niin pieni ja ruma, ettei sitä kehdannut ihmisille lähettää.

Suomen Siipikarjaliiton Kananmunatiedotuksen mukaan näin toisinaan tapahtuu. Kana munii jonkun häiriötilanteen vuoksi kalkkikuorettomia eli nahkamunia.

Sitä sattuu tosin suuremmissakin kanaloissa. Kaivoslakityöryhmällä kaivoslain, Suomen hallituksella sote-uudistuksen ja kuntaliitosten, ja Olkiluodon ydinvoimalalla laite-toimittaja Arevan kanssa. Tai vaikkapa Pertti Kurikan nimipäivien Saksan-keikalla, kun bändin nimihenkilöllä tuli paskat housuun ja suihkukomennus juuri ennen keikkaa*.

Jokaisella saattaa lurahtaa joskus pikkuisen paskaa housuun; kaivoslakityöryhmällä, **Kataisella, Stubbilla**, Teollisuuden voimalla, Kurikan Pertillä – ja tällä kertaa Prospäkkärin päätoimittajalla. Konsertin alku viivästyy, mutta suihkukomennuksen jälkeen soitto taas raikaa.

Siinä vaiheessa kun Prospäkkäri kalkkikuorilla oli kasaan harsituna, painoi jo päälle tämän vuoden ensimmäinen numero ja sen sääntömääräinen vuosikokousilmoitus. Neuvoteltuani puheenjohtajan ja taittajan kanssa tein kipeän

ja nolon ratkaisun yhdistää numerot 4/2014 ja 1/2015 kaksoisnumeroksi. Nolottaa, ja tiedän monen asiasta mielensä pahoittavan.

Aivan ainutkertaista tämä ei kuitenkaan ole Prospäkkärin toimituksessaan; vuonna 1978 Prospäkkäri ilmestyi kolme kertaa kaa-vaillun neljän sijaan toimitussihteerin kiireistä johtuen – kuten monet varmaan muistavatkin. Prospäkkärin toimitusta on tälläkin vuositu- hannella vaivannut resurssiongelma. Ei varmasti kukaan oman toimensa ohella Prospäkkäriä toimit- tava kullankaivaja lähtisi kesken kaivukauden kylille lehteä toimit- tamaan. Se se vasta noloa olisi.

Maapallon pyörimisliikkeen hidastumisen vuoksi taivaankappa- leiden liikkeisiin linkitetty kosmi- nen prospäkkäri-aika on jäänyt kiu- sallisen paljon jälkeen koordinoi- dusta yleisajasta (UTC), vaikka otin käyttöön jo Mieskalenterin Upa- kuunkin.

Korjataan tämän nolon kak- soisnumeron myötä synkronointi- ongelma kuntoon. Sovitaan, että tämä oli aikasiirtymän synnyttämä karkausnumero, eikä muistella pa- halla.

Kauan kauan sitten, kun Euroopan hiili- ja teräsyhteisö vielä perusajatuksensa mukaisesti keskit- tyi hiilen ja teräksen saannin var- mistamiseen eikä nykyisiin päättö- myyksiinsä, olin tuotantohuippunsa ohittaneiden munituskanojen rei- pashenkisen maalaisperinteen mu- kaisissa joukkoteurastuksissa päät-



tömien kanojen kiinnijuoksijana. Äiti valmisti niistä talvella suoma- laisittain epäilyttävän vihreää ja pi- run sitkasta kanasotkua. Myös Euroopan hiili- ja teräsyhteisöstä tuli sittemmin suomalaisittain epäilyt- tävä ja pirun sitkas sotku, EU.

Painekattilaan sopivaa terästä lukuun ottamatta olisivat voineet molemmat pysyäkin siellä eteläi- semmässä Euroopassa, sekä Euroo- pan hiili- ja teräsyhtiö että se epäi- lyttävän vihreä ja omituisen makui- nen kanakastike.

Ymmärsin elämästä enemmän kuin silloin käsitinkään löytäessäni päättömän kanan munanjohtimis- ta kehittymässä olevia seuraavien päivien kananmunia. Munasarjois- sa oli kuulemma vielä satoja uusien kananmunan alkuideoita. Varoiksi tarkastin nyt omat munajohtimeni: kyllä siellä on kuitenkin vielä uusia prospäkkäreitä sikiöasteella kehitty- mässä.

Prospäkkäri – hitaan median linnake sosiaalisen median hektises- sä maailmassa. Suihkunraikkaana,

MULLIS'

(*Kts. bändistä tehty kiehtova ja humaani dokumentti ”Kovasikajut- tu”. Katso oikeasti.)

Kuka auttaisi kullankaivajaa



Oltuani 12 vuotta Lapin Kullankaivajain Liiton hallituksessa, on otikon kysymys ollut mielessä moneen kertaan. Kullankaivajat todellakin tarvitsevat apua. Jos jotakuta epäilyttää tai herää kysymys siihen mihin apua tarvitaan, katsokaapa esimerkiksi tämä kirjoitus. Tuohon on kiteytetty realistisella tavalla akuutti tilanteemme. Samalla se on osoitus yhteiskuntamme avuttomuudesta vähemmistölle annetun veto-oikeuden johdosta täällä ”byroslaviassa”.

Apua on joskus haettu juristeilta, mutta ne reissut tulivat kalliiksi. Juristiavun hyöty osoittautui erittäin heikoksi, verrattuna siihen sattuuun panostukseen. Apua on toivottu oikeusiamiehiltä. Sieltä on tullut lähinnä ”soo soo” -tyyppisiä sormen heristyskiä meitä kohtaan väärin tehneille. Todellinen vaikutus on ollut olematon. Apua on haettu poliitikoilta. Tämän osalta joskus on lyöty sormet p..skaan, joskus on asiat oikeasti parantuneet. Nyt eduskuntavaalien kynnyksellä poliitikkojen mielenkiinto meihin, lähes 4000-jäseniseen yhdistykseen on suurimmillaan.

Lapin Kullankaivajain Liitto ry on poliitistisesti sitoutumaton, eikä kirjoitukseni sitä mihinkään muuta. Emme tue mitään emmekä kerään erityisesti. Emme myöskään julkisesti mitään tahoja suohon polje. Muistelenpa tässä omalle kohdalle osuneita kohtaamisia poliitikkojen kanssa. Tehkää silti äänestyspäätöksenne omiin näkökohtiinne perustuen.

LKLn risteilyllä 2003 (tai 2004) osuimme yksiin kokoomuksen nokkaväen kanssa. Osa muistaa laivan auditorion kokousaulan ns. karkalanpiirakka-gaten, jossa kullankaivajat söivät puolueen piirakat... Myöhemmin illalla eräs nuori poliitikko esittäytyi tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtajaksi. Hän ojensi käyntikorttinsa, oli kovin kiinnostunut kullankaivajien asioista, taisi tarjota oluenkin.

Puolisen vuotta myöhemmin kokoomus vaihtoi puolueensa puheenjohtajaksi nuoren **Jyrki Kataisen**. Kaivoin lompakostani tuon saamani käyntikortin ja sama kaverihan siinä kyseessä oli. Tapaamisestamme innostuneena lähetin hänelle 3–4 sähköpostia esitellen meidän silloisia huolenaiheita. Vastausta ei koskaan kuulunut.

Samoihin aikoihin talvityöpaikassani toimitusjohtajana toimi yksi IT-alan menestyneimmistä miehistä, **Juha Sipilä**. Fiksu mies, älysi vetäytyä sopivassa vaiheessa harrastuksien pariin, kun ei enää palkasta tarvinnut toimeentuloa saada. Juhan tultua valituksi puolueensa puheenjohtajaksi lähetin hänelle muutamien sähköpostin. Kutsuin Lemmenjoellekin käymään, jotta pääsisi tutustumaan kullankaivun saloihin ja ongelmakenttään. Vastausta ei koskaan kuulunut.

Kaivoslain ollessa meidän osalta kiivaimmillaan (2008), julkaisimme Prospäkkäristä erikoisnumeron, joka jaettiin eduskunnassa kaikille kansanedustajille. Palautteesta jäi mieleen vihreiden toive, ettei paperia enää tuhlat-

taisi tällaisten julkaisujen painamiseen. Kaikille Lapin kansanedustajille lähetimme kutsun tulla tutustumaan aktiiviseen kullankaivuun. Paikalle lopulta saimme vain **Esko Juhani Tenilän** ja **Janne Seurujärven**.

Myöhemmin Lemmenjoella asti kävi ainakin **Johanna Ojala-Niemelä** ja etelän 'varis' **Pertti Hemmilä**. Kävi tietenkin muodon vuoksi eräs lyhytkasvuinen pitkän linjan ministerikin helikopterilla, kun oli saanut moitteet oikeusasiamieheltä. Kirosanon ja oman mielen terveyden säästämiseksi jätän ne muistelut tässä vähemmälle. Netistä hakemalla lisätietoa löytyy varsin vaivattomasti. Lisäksi mainittakoon meitä arkadianmäellä puolustanut **Markus Mustajärvi**. Tuoreimpien edustajien osalta pitää mainita ainakin meitä tukeneet **Hanna Mäntylä** ja **Heikki Autto**. Jokunen meitä auttanut varmasti unohtui mainita.

Mutta nyt allekirjoittaneelle jo tikkua silmään, kun vanhoja muistelee. Ennen oli ennen ja nyt on nyt, sanoi *Lapinlahden Linnut* jo 80-luvulla. Eduskuntavaalien myötä osa edustajista vaihtuu, joko omasta tai äänestäjien tahdosta. Lapin osalta mielenkiintoisia ehdokkaita ovat mainittujen vanhojen edustajien lisäksi ainakin Enontekiön nuori kunnanjohtaja **Mikko Kärnä**. Rohkeita mielipiteitä paikalleen kalkittuneista valtarakenteista, lukekaa ja tulkitkaa itse, miellyttääkö vai ei. Toinen mielenkiintoinen ehdokas on meidän tukemisesta kuulemma edelliseltä työnantajaltaan YLE:ltä pyyhkeitä saanut **Matti Torvinen**.

Etelän ehdokkaistakin muutamat ovat uskaltaneet avata suunsa eduskunnassa meidän puolesta. Onpa eräällä kansanedustajalla jopa oma valtauskin. Ei kai sellainen voi ihan läpeensä mätä olla. Haastakaa oman alueenne ehdokkaita keskusteluun, kysykää mitä he aikovat tehdä kullankaivajien hyväksi?

JOKKE

MYYDÄÄN

Kultakaivos

Veronmaksajien elätit veivät työn ilon !!

*Ilo oli ennen kuin hongikkovaara
ja kulkuni kuutamoyössä
Ilo oli sinisten silmien loiste
ja ilo oli päivieni työssä*

(Esa Kujala)

Kaivospiiri "Nipan kaivokset"
4211/1a, 1b. Yht. 36,2 ha,
koneelliseen kaivuun 30,875 ha.

Kaivettavia kultapitoisia m³
n. 300–350 000 tutkittu ja kok.

Au-pitoisuus 0,1–0,15 g/m³,
isomuksia löytynyt vuosittain.

Alueella ympäristölupa voimassa
"toistaiseksi", ehdot tarkistetaan
31.12.2017 mennessä tehtävän
hakemuksen jälkeen.

Alue työvalmis, altaat, tiet yms.
työvalmiina. Asumismahd. n. 10 henk.
Korjaamokatos, varastoteltta,
korjauskalusto.

Kaksi kaivinkonetta: Daewoo 29 t,
n. 9000 h, Komatsu 21 t, n. 13 500 h.

Agrikaatti 65 kW, tärysyöttölaite,
3 kpl hihnakuljettimia, täryseula,
pumppuja yms, tarvittavaa kalustoa,
kapasiteetti n. 70–120 m³/h.

Muuta huoltoon, kuljetuksiin ja
korjauksiin tarvittavaa kalustoa.

Yhteydenotot kirjallisina, os:
Kulta Prospektor Oy
Petronellantie 19
99870 Inari

VUOSIKOKOUSHU

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n vuosikokous pidetään Inarissa Ylä-Lapin luontokeskuksen (Siida) auditoriossa lauantaina 28.3.2015 alkaen kello 13.00.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 10. § mukaiset asiat, valitaan LKL:n edustajat K. Oy Kultakodin yhtiökokouksiin ja käsitellään hallituksen esitys varsinaiseksi ja mahdolliseksi kunniajäseniksi.

Esityslista

1. Kokouksen avaus ja läsnä olevien toteaminen
2. Kokouksen järjestäytyminen, valitaan kokouksen puheenjohtaja, kokouksen sihteeri, 2 pöytäkirjantarkastajaa ja 2 ääntenlaskijaa
3. Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. Hyväksytään kokouksen työjärjestys
5. Esitetään toimintakertomus, tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto
6. Päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapaudesta hallitukselle ja muille tilivelvollisille
7. Päätetään toimenpiteistä, joihin vahvistetun taseen mukainen ali- tai ylijäämä antaa aihetta
8. Vahvistetaan toimintasuunnitelma, tulo- ja menoarvio, liittymis- ja jäsenmaksujen

suuruudet seuraavalle toimikaudelle sekä toimihenkilöiden palkkiot

9. Valitaan hallituksen puheenjohtaja kolmivuotiskaudella 2015–2017
– puheenjohtajana kolmivuotiskaudella 2012–2014 on toiminut Jouko Korhonen

Valitaan jäsenet hallituksen erovuoroisten jäsenien tilalle, hallituksen jäsen yhdeksi toimikaudeksi Vasant Mäkisen tilalle sekä kaksi varsinaista tilintarkastajaa ja kaksi varatilintarkastajaa

– hallituksen erovuorossa olevat jäsenet ovat Esko Orava, Kai J. Rantanen ja Maija Vehviläinen, hallituksessa jatkavat Aki Karvonen ja Hannu Viranto
– tilintarkastajina ovat toimineet Seppo Kotikangas ja Martti Rapeli, varatilintarkastajina Olavi Lind ja Raimo Repola

10. Valitaan liiton edustajat K. Oy Kultakodin yhtiökokouksiin vuodelle 2015
11. Uusien varsinaisten jäsenten hyväksyminen ja mahdollisten kunniajäsentien kutsuminen
12. Kari Merenluodon esitys vakuusrahaston perustamisesta, kts. liite ohessa
Lapin Kullankaivajain Liiton hallituksen kanta esitykseen esitetään vuosikokousaineiston julkaisemisen yhteydessä
13. Keskustellaan muista esille tulevista asioista ja vuosikokoukselle esitetyistä asioista
14. Kokouksen päättäminen

HALLITUS

Vuosikokousmateriaali tulee tutustuttavaksi yhdistyksen kotisivuille osoitteessa: <http://www.kullankaivajat.fi>
Vuosikokoustilassa esitetään Eino Mäkisen ja Erik Blombergin klassikkoelokuvat ”Kultaa ja hiekkaa” ja ”Lemmenjoelta” vuodelta 1948 alkaen kello 12.00.

Tervetuloa tekemään hyviä päätöksiä ja nauttimaan Inarin Lapin keväästä!

Kari Merenluodon esitys vakuusrahaston perustamisesta

LKL:n joutilaina makaavista säästötileistä (osasta n. 30–40 000 €) perustetaan sulkutilitalletus, jota voidaan käyttää tarvittaessa liiton, liiton jäsenten tai liiton jäsenten omistamien yritysten tarvitsemina vakuuksina (voi olla erilaisia tarkoituksia). Vakuuksia annetaan vain pankkikorkoa vastaavilla vuosimaksuilla ja vastavakuuksilla (kiinteä omaisuus, kalustokiinnitys ym. n. turvaava vakuus). Vakuuden saajan olisi itse asetettava myös osa (ehkä n. puolet) tarvitsemastaan vakuudesta sulkutilille vakuusrahaston kasvattamiseksi.

Liiton säästötilit makaavat joutilaina, eivätkä nykyään pankissa maksa korkoa. Näin ne saataisiin hyötykäyttöön ja näin liitosta olisi sääntöjensä mukaista hyötyä jäsenistölleen ja siten mahdollistettaisiin myös kaivajien rahoitustarpeen vakuuksien vajetta. Vakuustarvetta on tulossa paljon nykyisen kaivoslain tulkinnan takia. Rahastoa voi käyttää myös esim. Kulதாகodin laajennuksen tai remontoinnin (ym.) rahoituksen vakuutena.

Vakuusrahaston perustaminen tulee olla vuosikokouksen hyväksymä ja se tulee silloin mainita vuosikokouksuudessa.

Ei tässä ole sen kummempaa kyselyä mistään muualta eikä asiasta kannata tehdä tämän suurempaa, tämä on liiton jä-

senten oma asia.

Onpahan vain yksi työkalu hallituksella lisää.

Kun vakuusrahojen käyttöä harkitaan, muistetaan minkä verran on tarvittu talkootyön lisäksi rahaa jäsenille asetetuista vakuusmaksuista, voidaan havaita sen olevan melkein riskitön sijoitus.

Rahaston käyttöehdot on tarkoin harkittava (vrt. pankkikäytäntö).

Kukaan vakuutta vastaanottava ei voi väittää, että toisen raha on eri kuin toisen (Pankkitalletus vast. liiton pankkitalletus?). Jos tämä rahasto olisi perustettu silloin kun A. Peronius ja as. aj. P. Rautiala sen selvittivät (n. 2001), olisi se jo vaikuttava rahasto, koska sen käyttäjät olisivat joutuneet maksamaan sen käytöstä siihen sijoittaneille = rahastolle, pienisieluisuus ja perusteeton varovaisuus ei kasvata (vrt Raamattu: vertaus Leivisköistä, Matteus 14-30). Olen valittanut hallinto-oikeuteen minulle määrättyistä vakuuksista ja siinä on valitettu myös ahtaasta vakuustulkinnasta, jota Tukes käyttää.

Perustakaa vakuusrahasto että liitos-ta olisi enemmän käytännön hyötyä.

KARI MERENLUOTO

Hän on isä.
Hän on insinööri.
Hän on Korhonen.
Hänellä on sukurasite – hän on kullankaivaja.
Hän on toiminut seitsemän vuotta Lapin Kullankaivajain Liiton puheenjohtajana.
Hän on Jokke.
Meidän on aika jutella.

Insinööristä sukeutui kullankaivaja

UJO POIKA TANKAARASSA

Jouko Korhonen, olet kahdentoista hallitusvuoden jälkeen ilmoittanut, että et ole käytettävissä vuosikokouksessa puheenjohtajaa ja hallituksen jäseniä valittaessa. Eikö perinne velvoittaisi jatkamaan?

– Lopettamispäätös tuntuu edelleen oikealta ja hyvältä. Paljon se otti ja paljon se antoi. Ja setä-Yrjön jättämä henkinen perintö on kyllä hoidettu.

Isäsi Veikko oli legendaarisen kullankaivajan Yrjö ”Karhu” Korhosen veli. Veikko veljesten tie yhdessä kultamaille?

– Sodan jälkeen Veikko ja Yrjö olivat josakin ”pohjoisessa” savotoilla. Siellä isälle tuli kutsu Väinö Paunu Oy:n linja-auton kuljettajakurssille. Niin erosi veljesten tiet, Veikko lähti Tampereelle ajamaan nysseä, ja Yrjö kohti Vuotsoa. Vuotson savotalta Yrjö jatkoi **Kullervo ”Kone” Korhosen** kaivinkoneen telanjälkiä seuraten Lemmenjoen Jäkälä-äytsille (kts. Yrjön myöhemmät vaiheet Prospäkkäri 1/2004.)

– Muistan että Yrjöllä oli tapana kerran vuodessa käydä meillä kylässä. Se olikin aina

juhlapäivä, kuulla tarinoita erämaasta. Kysyi Yrjö leikillään minuakin mukaan kullankaivuun, mutta en uskaltanut edes sanoa mitään, minä ujo 10-vuotias poika.

– 1970-luvun puolivälissä meidänkin suvusta kulki useampi kymmenen henkeä Tankavaaran kisoissa, osa talkoissa ja osa turisteina. Muistan että väkeä oli ihan käsittämättömän paljon. Koko paikka on myöhempinä vuosina kutistunut, kuten usein lapsuusmaisemiin palatessa käy.

– Tankavaarassa minäkin kultakuumeen sain ensimmäisten hippujen kimmeltäessä vaskoolissa. Altistajina noille taudinaiheuttajille olivat pitkäpartaiset opasukot, jotka myöhemmin tunnistin **Raumalan Nipaksi** ja **Isä-Jussi Mikkoseksi**.

HOOKED

Päädyit oikeastaan aika klassista reittiä ammattikullankaivajaksi Lemmenjoelle. Koneyrittäjäksikään et alkanut aivan pystymetsästä.

– Lemmenjoella kävin ensimmäisellä ansiotyöllä tienatulla kesälomalla 1990. Kävelin



Hallitusvastuun alkupäiviä. Liiton hallituksen informaatio-tilaisuus Laanilan Savotta Kahvilassa, vuosi taisi olla 2003. Osa liiton hallituksesta korvat höröllä, vas. Olavi "Nopsajalka" Lind, seisova puheenjohtaja Pekka Salonen, miettieliä Jouko Korhonen, sihteeri Kai "Mullis" J. Rantanen ja Hannu Viranto.

Jäkälä-äytsin läpi tapaamatta yhtään kullankai-vajaa. Matkalla Kultahaminaan kuulin, että Yrjö ja **Jalmari** olisivat olleet muutaman kilo-metrin päässä Miessijoella.

– Seuraavana kesänä Eväjärven kultakisois-
sa veljekset kutsuivat Lemmenjoelle. Loma
meni minuutilleen kaivospiiritutkimuksissa
Jäkälä-äytsillä, ja sovittiin, että tulen seuraava-
nakin kesänä. Olin koukussa.

– Karuojan kimpapaalaus löytyi kalareis-
sulla Ravadaslammelle vanhan koulukaverin,
Järvisen Jarin kanssa. Koevaskauksista saatiin
vain pikkuriikkisiä hippuja, mutta asia jäi polt-
telemaan. Kotona teimme paikalle valtauksen
"Karuoja".

– Monta vuotta kaivettiin lapiolla Karu-
ojaa ja lauantaisin käytiin veljesten luona sa-
vusaunassa samalla konehommissa tarvittaessa
autellen.

– Vuosituhanteen vaihteessa Jalmarista oli
jo aika jättänyt ja Yrjöllä oli enemmän käyttöä
apumiehille. Siirryin käytännössä kokonaan
konekaivuun. Välillä oli oikein palkattuja ren-
kejä ja välillä kimppekai-vua naapurin kanssa.

– Kesällä 2003 Yrjö siirsi kaivuoikeudet
minulle. Miessin **Pekoista** taisi olla useampi-
kin asiaa suosittelemassa. Sama "mafia" puhui
minut ympäri keväällä lähtemään mukaan lii-
ton hallitukseen. Vaskauskisoista tuli Suomen
mestaruus ja sen päälle maailmanmestaruus.

– Kesä oli odotusta täynnä, **Pirjo** odotti
vauvaa ja Yrjö odotti, että pääsee sitä seuraava-
na kesänä hoitamaan. Toisin kävi. Yrjö kuoli
konjakkilasini ääreen Inarin Ranta-Mariin viik-
koa ennen **Vilman** syntymää. Muistui mieleen
Yrjön lausahdus Jalmarin kuoleman jälkeen:
kullankaivu jatkuu vaikka miehet vaihtuu.

LILLUKANVARSA JA FOREVER-OIKEUKSIA

*Hyppäsit puheenjohtajana siinä mielessä liik-
kuvaan junaan, että kaivoslakiuudistus-juna
oli virkamiesten ja poliitikkojen toimesta suun-
nattu jo kohti jyrkännettä. Kullankaivajat pi-
dettiin tietoisesti tämän kaivoslain erityisky-
symyksen valmistelun ulkopuolella täysin avoi-
men ja läpinäkyvän lainvalmistelun periaat-
teiden vastaisesti.*

– Jälkikäteen katsoen 2000-luvun vaihde oli varsin auvoista aikaa. Metsähallituksen kanssa toki painittiin ikuisten perusaiheiden parissa. Väännettiin maastoliikenneluvista, kuka saa liikkuu kulkajalla ja kuka mönkijällä. Kämpin osalta synnytettiin riitoja rakentamisesta ja kaivospiirien jakamisesta.

– Nojasimme kaksin käsin kaivoslakiin kuin vuorensiinään. Kaivajat voittivat kaikki riidat viimeistään KHO:ssa ja löysivät henkseleitä paukutellen isomushippuja. Hippujen hinnat hipoivat taivaita, missä ei tummia pilviä nähty. Kullankaivajilla meni hyvin.

– Sitten **Salosen Pekka** halusi väistyä syrjään liiton johdosta, joten suostuin ehdokkaaksi. Vapaa-aika meni jo muutenkin melko tarkkaan kullankaivuun liittyvissä asioissa. Ajattelin että on parempi olla keskiössä, kaiken tiedon juurella. Ei lipsahda tärkeitä asioita ohi vahingossa.

– Liitossa reagoimme kaikkiin meihin vaikuttaviin asioihin hanakasti. Laadittiin lausunnot sinne ja tänne, välillä uskallettiin jopa kasvotusten palaveerata eri osapuolien kanssa. Luulimme olevamme tehokkaita edunvalvojia.

– Annoimme lausunnon jopa kaivoslakimuutoksesta, muistaakseni keväällä 2008. Siitä riittäisikin jollekin politiikan tutkijalle hauskaa työarkaa analysoida kuinka kaivajat lausuvat kommentteja lillukanvarsista, tietämättä että muutaman kuukauden päästä tulee niskalaukaus. Ikään kuin keskitysleirivangeilta kysyttäisi kommenttia siitä, minkä värisiä kukkia leirin portille pitäisi istuttaa.

– Tuli lokakuu 2008 ja uusi kaivoslaki. Se vuori johon me nojasimme räjähti alta pois. Ensireaktio oli että tässä on tapahtunut lainsäätäjille vahinko. Kuviteltiin että kun saadaan lainsäätäjät käymään kultamailla, niin he huomavat kuinka erinomaista porukkaa me olemme ja peruvat koko homman. Tehtiin paljon töitä, että saatiin ministerikin Lemmelle. Koputerista laskeutui pieni suuri mies, joka lätki heti märällä rukkasella poskelle.

– Leveästä hymystä näki että päätökset on jo tehty; ilmasta käsin oli alue jo kierretty ja

aiempi päätös meidän pois ajamisesta oli vahvistunut. Käyttäydyimme herrasmiesmäisesti, vaikka kaikkia meitä vitutti raskaasti. Kaikki oli menetetty. Maksoimme kalliisti aikaisempien vuosien virkamiesten kyykyttämisestä. Liitto oli hallituksineen täysin untuvikko imagon huoltamisessa. Kullankaivu näkyi valtakunnan mediassa joko riitelynä konekaivusta tai isomushippujen löytymisenä. Molemmat aiheuttivat pahaa mieltä kehäkolmosen sisäpuolella.

– Virastot täynnä virkamiehiä, jotka olivat kateellisia meille kullankaivajille. Mehän olimme uskaltaneet toteuttaa niitä haaveita ja sitä elämää mistä siellä jalopuupöytien takana vain unelmoitiin. Vuosia kytentynyt kateus oli aikapommi, jonka laukeamiseen tarvittiin sopivan kiero lakia valmisteleva työryhmä ja ministeri, joka sotki asiaan henkilökohtaiset kokemuksensa Naturen tulosta yksityismaille.

– ”Ei voi olla forever oikeuksia”, toisteli ministeri eduskunnassa käydessämme. Eikä niitä näköjään sitten ollutkaan.

UUSI KAIVOSLAKI, UUSIA YHTEISTYÖKUMPPANEITA

Kaivoslain muutos toi paljon uusia yhteistyökumppaneita kullankaivuun ympärille. Onko yhteistyö sujunut kaivoslain kaiken huomioon ottavassa hengessä?

– Kaivoslakikokemus muutti liiton hallituksen työskentelyn kokonaan. Saatiin hyviä neuvoja edunvalvonnan hoitamisesta – henkilökohtaiset suhteet, verkostoituminen. Jatkuva vaikuttaminen.

– Niin voiton kuin tappionkin hetkellä pitäisi muistaa, että näiden samojen tahojen kanssa pitää jatkossakin tulla toimeen ja pysyä yhteistyöhön. Kaiken tappanutta ministeriäkään ei saa suututtaa: se voi hyvinkin tulla eteen vielä uudestaan.

– Ja sitten Saamelaiskäräjät! Jossain vaiheessa ne vaihtoivat johtoansa **Aikiosta Näkkäläjärveen**. Kiirehdin liiton puheenjohtajana sähköpostilla onnittelemaan tuoretta puheenjoh-

tajaa, ehdottaen yhteistä neuvonpitoa kullankaivun ja saamelaisasioiden yhteensovittamisesta.

– Vastaukseksi sain viestin, jonka mukaan Saamelaiskäräjät on valmis ohjeistamaan kullankaivua siten, ettei se haittaa saamelaisten oikeuksia... Jouduin lukemaan viestin pariin kertaan ennen kuin uskoin silmiäni. Tämä rakentava linja on sittemmin jatkunut aivan viime päiviin asti, kuten on julkisuudessaakin nähty.

– Siinä taitaakin olla ainoa taho, jonka kanssa ei minkäänlaista yhteistyötä ole syntynyt. Ehkä tulevaisuus toisi sille(kin) puolelle paremmin toimivan johdon.

MAMMUTIT KAATUU

Kullankaivajat on nähty ulkopuolisten silmin neuvottelukyvyttöminä änkyröinä. Paraniko salonkikelpoisuus sinun puheenjohtajakaudelasi?

– Uskallan sanoa, että liitto on saanut vuoden 2008 jälkeen enemmän aikaa kuin koko aiempina aikoina yhteensä. Ansio siitä kuuluu liiton hallituksille ja toimikunnille, ei yksittäisille taistelijoille. Aiemmin yksittäiset kaivajat kukin vuorollaan taistelivat omia vääntöjään liiton nyökkäillessä vieressä. Nyt ensimmäistä kertaa on kollektiivisesti ajettu yhteistä asiaa.

– Työ jatkuu, lainsäädäntö muuttuu.

– Näen kännykkä-Nokian kaatumisessa paljon yhteyksiä kullankaivajiin. Molemmilla oli varmuus omasta erinomaisuudesta ja sokeus nähdä ympärillä olevan maailman muuttuminen. Jäykkä jättiläinen kaatuu, kun samaan aikaan notkea sopeutuja jatkaa uuteen nousuun. Maailma ympärillä muuttuu joka päivä.

Varmastikin osuva vertaus. Mutta tottapa sitä joitakin high-lightsejakin on ollut?

– Hyviäkin hetkiä matkan varrelle mahtuu, pieniä ja ohimeneviä tosin. Yksittäistä tapahtumaa enemmän mieleen tulee mukavan porukan kanssa yhdessä toimiminen. Mitä pienemmät ja konkreettisemmat talkoot, sen parempi henki. Sen sijaan isoissa asioissa suoma-

laisilla tuntuu edelleen olevan kekkosmentaliiteetti. Odotetaan että jostakin tulee yksittäinen henkilö joka laittaa asiat kuntoon.

– Kaivoslain, kämppääsian, maastoliikenteen, jäsenvaltaukset, huuhtontakilpailut tai kullan hinnan – mikä milloinkin kengässä hierittää. Ei oikein sovi luonteelle lähteä yhdessä rakentamaan sitä parempaa tulevaisuutta. Tarjota sitä omaa osaamista yhteiseen käyttöön ja odottaa saavansa muilta vastaavaa.

– Yksittäisistä projekteista viime kesän Petronellan paluu on tuoreimpana ja parhaimpana mielessä. Olin silloin jo tehnyt päätöksen jättää liiton puheenjohtajuuden ja asioiden kiertyminen päätepisteeseensä konkretisoitui samaan aikaan usealla eri tasolla.

75 GRAMMAA – PÄIVÄN PARAS HIPPU

– Heinäkuun 15. vuonna 2000, lauantai-aamu Karuojalla. Meillä oli Järvisen Jarin kanssa jo saunakampeet valmiina ja hernesoppa kiehumassa, kaivettiin kahteen mieheen kuten tapana oli. Montun pohjalta löytyi iso hippu käsin noukkimalla, huuto pääsi. Pikaisesti kädet täristen puoli pulloa mallasviskiä naamaan ja sen päälle hernesoppaa. Sitten Yrjölle punnitsemaan ja saunomaan. Yrjön tuomio oli: ”75 grammaa – päivän paras hippu.”

– Oli mukava tunne tehdä kunnon löytö, kun oltiin kuultu juttuja, ettei lentokentän ”väärällä puolella” ole kultaa. Kuviteltiin ja vähän toivottiinkin, että huutomme kuului lentokentän yli sinne toiselle puolen tunturia...

– Itse asiassa puheenjohtajakaudella sittemmin tuli kuraa niskaan vähemmän kuin olin odottanut. Paljon koskettavampaa oli huomata omien isomuslöytöjen myötä tullut kateus. Hyvinä kaverina pidetty kaveri puhuu selän takana paskaa.

– Kai se kuuluu normaaliin ihmisluonteeseen, mitenkä me kultamiehet kateudelta oltiin suojassa, pohtii kolme listahippua löytänyt Korhonen. (Hiput: Karpaasi 75 g, v. 2000 lapiolla J. Järvisen kanssa, Auringonpimennys

88 g, v. 2008 J. Järvisen kanssa ja Rukkanen 88 g, v. 2009).

– Kullankaivun katkeraan kääntöpuoleen sain tosin tuntuman jo ensimmäisten Tankavaaran hippujen löytymisen jälkeen. Tarkasti varjeleman kultaputki jäi kotimatalla Ämmänsaaren huoltoaseman baariin, 20 pennin pajatson päälle. Huomasin asian pari tuntia liian myöhään. Itkua riitti kotiin asti.

HYVIÄ NEUVOJA

Kun puheenjohtajan palli vaihtuu Äkermanin penkkiin alkaa varmaan löytymään hyviä neuvoja siihen, miten niitä liiton asioita oikeasti pitäisi hoitaa. Onko tässä vaiheessa minkäänlaisia evästyksiä?

– Eduskunnalle voisin antaa täysin ilmaisen evästyksen: tulouttaa ne huuhdontakullan maanhaltijakorvaukset Metsähallituksen sijasta paikalliselle paliskunnalle. Se olisi merkittävä kädenojennus pohjoisten elinkeinojen yhteensovittamiselle. Alku uudennaiselle yhteistyölle ja loppu älyttömille valituksille.

– Ja sitten kullanarvoinen vinkki tulevalle LKL:n hallitukselle: yhteiskunnan rahoituksen ulkopuolella olemisen suhteen pitäisi kääntää takki kokonaan ympäri. Arktisten alueiden ympäristöasioiden ym. osalta on olemassa vaikka kuinka monta rahoituskanavaa. Näiden osalta olisi mahdollista työllistää parikin täysipäiväistä projektihenkilöä liiton toimintojen ympärille.

Tässäkin voisi lopuksi lainata Yrjöä: edunvalvonta kullankaivun eteen jatkuu vaikka miehet vaihtuu, päättää nuotiolla istuskelun Jouko Korhonen, ja kääntää tutkansa kohti tulevan kaivukauden huoltoajoja.

Kiitos Jokke. Sekä rehellisistä ajatuksista, että viestikapulan viemisestä Yrjöltä ja muilta pitkäpartaisilta opasukoilta atomiajan kullankaivajille.

Silti; tästä hyvästä hiillockesta lämpöä saaden harmittaa, että olet päättänyt olla jatkamatta eteenpäin siitä joennutkasta, mihin liiton ruoppaaja on nyt saatu.

MULLIS'



Monet asiat kiertyvät päätepiisteeseensä. Solangen äiti Petronella paistoi marjapiiraan Lapin Kullankaivajain Liiton perustavaan kokoukseen Lemmenjoen Morgamojalla syksyllä 1949. Petronellan tytär Solange tarjoilee ensimmäisen palan liiton 65-vuotisjuhlakakua Jokelle. Solangen saaminen Lapin kultamaille ei ollut "piece of cake".

Ollos' huoleton

Yksi uuden idioottimaisen kaivoslain idioottimaisista pykälästä on juuri tämä: perustat kaivoksen, toimit vuoden, ja valmistaudut seuraavan kauden loppuun siihen, että mustalaisleiri muuttaa taivaaseen.

Hallintoviranomainen joutuu pänttiönään käsittelemään moitteettomasti jatkuvan toiminnan jatkolupahakemuksia, ja altistaa uuden lupapäätöksen aina uusille, mutta niin tutuille valituksille sekä Metsähallituksen muka-tarveharkintaisille ja mahdollisille tarkasteluille hakijan statuspäivityksestä.

Hallinnoinnin raskautta on jo kertaalleen käytetty lupapäätösten hinnan korotusperusteena liiton vastustuksesta huolimatta, ja varma vinkki se

on tulevaisuudessakin. Liitto perusteli lupamaksujen korotusta vastustavan lausuntonsa sillä, että viranomainen itse päättää hallinnon raskauden, eikä hallintoalamaista voi siitä asettaa maksuvelvolliseksi.

Arvaatte varmaan menikö läpi.

Liiton jäsenetuvaltauksista happani vuodenvaihteessa kaksi; huippusuositettu ”Bizebazé Palsi” sekä ”Piispapysäkki 43”. Kyseisille kullanhuuhtontalupa-alueille on tehty toiminnan jatkamista koskevat hakemukset kaivosviranomaiselle. Näiden lisäksi liiton hallitus on tiedostanut tilanteen muiden raukeavien valtausten osalta.

Ollos' huoleton, poikas' valvein on.

Muista maksusi ja tilastotietojesi ilmoittaminen

Kullankaivajan tulee antaa vuosittainen selvitys kullanhuuhtonnasta kaivosviranomaiselle Tukesille. Ilmoituslomake löytyy Tukesin sivuilta osoitteesta <http://www.tukes.fi> ja siellä valikon ”Ajankohdasta” kohdasta ”Ohjeet, lomakkeet ja hakemukset”.

Lomake ”Vuosittainen selvitys kullanhuuhtonnasta” on toimitettava kaivosviranomaiselle kulakin vuodelta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Täytetyn lomakkeen voi lähettää sähköisesti.

Lapin Kullankaivajain Liiton yhteisvaltauksilla kaivaneiden on tullut muistaa jättää ko. tiedot liiton valtauksilla oleviin ilmoituslaatikoihin. Tiedot voi lähettää myös kirjeitse tai liiton sähköpostiin: info@kullankaivajat.fi.

Kullankaivajan tulee maksaa vuotuinen valtauskorvaus vanhan lain mukaisilta valtauksilta (20 €/ha), kullanhuuhtontakorvaus uuden lain mukaisilta kullanhuuhtontalupa-alueilta (50 €/ha) tai kaivospiirimaksu (50 €/ha) maanhaltijalle eli Metsähallitukselle 15.3. mennessä.

Metsähallitus ei lähetä laskua kyseisistä maksuista. Tarkemmat maksuohjeet tilinumeroineen eri kaivalueille Metsähallituksen tiedotteessa tässä Prospäkkärissä sivuilla 27–28.

Työ- ja elinkeinoministeriölle maksettava valtausmaksu on uuden kaivoslain myötä poistunut.

Mikäli suunnittelet raukeamisuhan alla olevan valtauksen tai kullanhuuhtontaluvan osalta jatkoaikahakemusta, muista huomioda että uuden kaivosasetuksen mukaan asia on saatettava vireille vähintään kaksi kuukautta ennen voimassa olevan luvan raukeamista.

Tässä saumassa on kaikkien etu ilmoittaa alueella oleva rakennuskanta. Näin saadaan tiedot rakennuksista ja rakennelmista ajan tasalle, ja samalla vältetään siltä että luvattoman rakennuksen vuoksi tarvittaisi kesken toimintakauden hakea uusi maksullinen lupapäätös lausuntopyyntörlansseineen.

Uuden kullanhuuhtontaluvan myöntämisen yhteydessä on kullanhuuhtontakorvaus maanomistajalle suoritettava 30 vuorokauden kuluessa kullanhuuhtontaluvan lainvoimaiseksi tulosta.



Mitä olisi elämä ilman haaveita LAPIN KULLANKAIVU suomalaisessa elokuvassa

Tämän artikkelin tarkoituksena on listata Lapin kullankaivu-teeman näkyminen suomalaisessa elokuva-teollisuudessa ja tv-dokumenteissa. Artikkelin tiedot ja lainaukset perustuvat valtaosaltaan inarilaissyntyisen journalistin **Jorma Lehtolan** teoksesta ”Lailasta Lailaan, tarinoita elokuvien sitkeistä lappalaisista” sekä Kansallisen audiovisuaalisen instituutin – ent. Suomen elokuva-arkisto – kansallisesta filmografiasta, Elonetistä poimituihin tietoihin.

Pitkään on pohdittu kullankaivu-aiheisen elokuvafestivaalin järjestämistä, Inarissa vuosittain järjestettävän alkuperäiskansojen Skábmagovat-elokuvafestivaalin – Kaamoskuvien – tapaan, esimerkiksi liiton pikkujoulujen tai vuosikokouksen yhteydessä. Ehkä idea tämän listauksen myötä saa aikaan heijastuksia kan-kaalle.

Kullankaivajat ylpeänä esittää

Ivalojoen suuresta kultaryntäyksestä 1870-luvun vaihteessa uutisoitiin Suomen Suuriruhtinaskunnan valtamediassa, ruotsin- ja suomenkielisessä lehdistössä harvakseltaan. Kultaryntäyksen värikkäät vaiheet taltioituivat tarinaperinteeseen, ja viranomaisarkistoihin. KTM:n kaivosylitarkastajan työhuoneesta eläköitynyt professori **Herman Stigzelius** teki suurtyön poimiessaan tuosta näennäisen kuivasta aineis-

tosta Suomen Matkailuliiton toimituspäällikkö **Seppo J. Partasen** hienovaraisesti opponen-toimana kukkasat, joista rakentui vuonna 1886 teos Kultakuume – Lapin kullan historia. Eräänlainen elokuvasynopsis, joka tuo elävinä kuvina lukijan silmien eteen Lapin kullan etsimisen ja unelmoinnin pitkän ja värikkään historian.

Kultalassa virkamatkoilla käyneillä kuvernööreillä, insinööreillä, maanmittareilla ja geologeilla oli matkassaan fotoaparaatteja. Liiton kunniajäsenen, geologi Pentti Karhusen kulttuuriteko oli digitoida ja arkistoida nämä kuvat Geologian tutkimuskeskuksen Hakku-tietokannasta löytyvään julkiseen valokuva-arkistoon. Kuvien parissa vierähtää useampikin tovi osoitteessa <http://hakku.gtk.fi/fi/pictures>.

Ivalojoen suurta kultaryntäystä on dramatisoitu kahdessa suurproduktiossa, **Virke Lehtisen** ”Kolme miestä” ja **Åke Lindmanin** ”Lapin kullan kimallus”. Mitään **Charles Chaplinin** ”Kultakuumeeseen” verrattavaa klassikkoo näistä kummastakaan ei syntynyt, mutta varmaankin eräänlainen sukupolvikokemus produktioihin osallistuneille kullankaivajille.

Matkailubuumi Tarton rauhassa (1920) Suomelle saatuun Petsamoon toi kullankaivun muun paikalliskulttuurin ohella Petsamoon ja muualle suomalaisittain eksoottiseen Ultima Thuleen – **Olavi Paavolaisen** sanoin todellisuuden ja epätodellisen rajamaille – suunnan-neiden matkakirjailijoiden matkareportaaseihin.



Työn sankarilaulu. Sekä itse filmi, että käsikirjoitus tuhoutuivat. Pieni osa still-kuvista on säilynyt. Uskoisin, että tehtaan työläisen poika, Lapin Kulta- ja Rautakaivoksen luonut Juhani Rauta (oik.) tässä keskustelee insinöörin poika Olli Järvelän kanssa Oy Ivalojoen Ab:n aikanaan massiivisilla kultakaivauksilla.

*Kalle Kaarna:
Työn sankarilaulu 1929
© KAVI / Filmi O.Y. Kotka*

Maantien valmistuminen Ivalon kautta Jäämeren rantaan toi Lapin luonnon ja luontokappaleet myös valkokankaalle. Vuosina 1924–1927 toimineen suuryritys Oy Ivalojoen Ab:n unelmien raunioilla kuvattiin ensimmäinen suomalainen näytelmäelokuva, Työn sankarilaulu, jossa kamerat vietiin oikeaan Lappiin saakka.

Ennen vuosien 1939–1944 sotia mm. koko Suomi-Filmin sanottiin vähitellen olevan Lapissa. Toisen maailmansodan jälkeen, ilman Petsamo muotopuolena elpyneen Lapin matkailun myötä kullankaivu alkoi olla vakioaineistoa elävässä kuvassa.

Lehtolan mukaan sille, että elokuva sotien jälkeen niin voimallisesti löysi Lapin, oli useita syitä. Lapilla oli maineensa eksoottisena rauhan maana, jolle sodan totaalinen tuho loi vaikuttavan kontrastin, ja jonka romantiikkaa pian sodan jälkeen Lemmenjoelta löydetty kulta vain entisestään kirkasti.

Lehtolan teoksen ”Lailasta Lailaan” mukaan kultaelokuvat vahvistivat perinteistä mielikuvaa ankarasta Lapista, jossa ihmisen ja luonnon välillä on vahva kohtalonyhteys, ja jossa maa niin kovin haluttomasti luovuttaa tärkeitä antimiaan. Se teki kultamiehistäkin – joista valtaosa oli etelästä tulleita – nöyriä ja tervehenkisiä erämaan miehiä.

Kultamiehistä tuli Lehtolan mukaan myös melkoinen välittäjäporukka ”herravihalle”, joka 1950-luvulla purkautui raivokasta keskustelua kotimaisen elokuvan tasosta synnyttäneissä Rillumarei-filmeissä.

Myöhemmissä, lähinnä tv-tuotantoina toteutetuissa dokumentoinneissa on tasapainoiltu mystisen kultaromantiikan ja myöhemmin julkisen keskustelun keskiöön nousseen Lemmenjoen ammattikullankaivun nykypäivän välillä. Lehtolan mukaan televisio aiheutti ikävän yllätyksen – paitsi oman aikansa elokuvalle, jolta se vei katsojat, tyylikeinot ja tekijät – myös myöhempien aikojen friikeille.

Kun tv-ohjelmia tehtiin maakunnista, piti ne elokuvien tapaan kuvata filmille. 1960-luvulla saapuneet kuvanauhalaitteet mahdollistivat saman kuvanauhan käyttämisen noin sata kertaa uudelleen. Koska kuvanauha oli kallista, käytettiin kierrätysaatetta ahneesti hyväksi. Tämän vuoksi moni kiinnostava ohjelma on aikanaan ”ajettu yli”. Nykyisenä ehtyvän euron aikana tv-yhtiöiden intohimo audiovisuaaliseen arkistointiin on entisestään vähentynyt.

Työn sankarilaulu (1929)

Kalle Kaarnan ohjaama Työn sankarilaulu on osittain Lapin kultamaille sijoittuva mykkä

melodraama. Elokuvasa paronin tyttären mielistynyt työmies Raudan poika Juhani (**Urho Somersalmi**) jättää kotiseutunsa tehtaan insinööriin pojan Olli Järvelän sotkettua mustasukkaisena suhdekuvioita. Juhani lähtee Lappiin, jonka kullasta hän on kuullut isältään. Lapissa Juhani työllä ja tarmolla valtaa erämaan pala palalta ja luo sinne laajan kultakaivoksen.

Suuren omaisuuden paronin tyttären kautta saanut insinööriinpoika Olli antaa omaisuuden luisua sormistaan, ja lopulta perikadon partaalla muuttaa itsekin pois tehdaspaikkakunnalta. Hän pestautuu lehti-ilmoituksen perusteella insinööriksi Lapin Kulta- ja Rautakaivokselle. ”Ja niin seisovat nämä kolme ihmistä eräänä päivänä silmä silmää vasten kaukana tunturien ja erämaiden maassa.” Loppuratkaisun voinette arvata.

Kirjailija **Katri Viidan** käsikirjoittaman näytelmäelokuvan ulkokuvat otettiin osin Oy Ivalojoki Ab:n kultakaivoksilla Laanilassa, ja varsinaiset kullanhuuhtontakohtaukset Hangas-, Laani- ja Tolosjokien rannoilla. Lapissa kuvattuja kohtauksia pidettiin lehdistöarvioissa kuvaustaiteellisesti suorastaan ihmeteltävinä. Kesto 92 min.

Elokuvan kuva-aineisto tuhoutui Adams-Filmin tulipalossa vuonna 1959. Myöskään käsikirjoitusta ei ole säilynyt.

Kultaa ja hiekkaa (1948) **Lemmenjoella (1948)**

Suomalaisen lyhytelokuvatuotannon räjäytti kasvuun vuonna 1933 voimaan tullut veronalennusjärjestelmä. Se alensi elokuvanäytännön leimaveroa viidellä prosenttiyksiköllä, jos elokuvan yhteydessä näytettiin vähintään 200 metrin mittainen kotimainen lyhytelokuva. ”Hätäapufilmiin” piti olla tiede-, opetus- tai taidefilmi.

Keväällä 1947 Hammastunturin poroerotusta kuvanneet **Eino Mäkinen** ja **Erik Blomberg** palasivat syyskesällä Lappiin. Kultaa ja hiekkaa (9 min) ja Lemmenjoelta (8 min) olivat ”veroprosenttihäätäpufilmejä” Lemmenjo-

en kultaryntäyksestä, joka oli alkanut heti sotien jälkeen.

Kansallisleimografia Elonet toteaa, että Kultaa ja hiekkaa on Lemmenjoen varrella kesällä 1947 kuvattu komea kullankaivudokumentti, joka välittää oivaltavasti Lapin jätkien arvokkuuden, heidän työnsä ankaruuden ja vakavuuden. ”Lapin kulta on oikullista, Lapin jätkä sen ottaa, tarvitaan onnea, sisua ja lujaa työtä.” Mutta vain vaivoin luonto ja maa luovuttaa ihmiselle antimensa. Päiväansio on vaskoolin pohjalla.

Lyhytdokumenttia Lemmenjoelta Elonet puolestaan luonnehtii perinteisen vaskoolilla tehtävän kullanhuuhtonnan kuvaukseksi Lemmenjoen jylhissä maisemissa ympärillä tunturien vuosituhantinen rauha. Tätä rauhaa maailloillaan enemmänkin poroelinkeinojen harjoittajien romantisoitujen arjen kautta, kuin kullankaivun. Kuva-aineisto filmeissä on näiden hätäapufilmien idean mukaisesti pitkälti samaa.

Vuokravene kuljetti elokuvantekijät ”**Kaapin Jounin**, lappalaisen, ladon luokse”, josta he kantoivat kuvauskalustonsa kultapuroille. Tuliaiset olivat Lehtolan teoksen mukaan paikallisille tuttua tavaraa:

”Tiesimme hyvin, että siellä ei voi käyttää rahaa, mutta viina on kaikki kaikessa. Minulla olikin 20–30 pulloa viinaa mukana... ja sillä selvittiin ja tehtiin kullankaivajafilmi”, oliertonut Mäkinen myöhemmin.

Blomberg kertoo, että olisi itse innoissaan juossut pitkin Lemmenjoen rantamia, mutta Mäkinen oli laatinut filmille tarkan käsikirjoituksen, joka oli johdonmukaisen kuvavalinnan ohella hyvin tärkeää yhtenäisen Kullankaivajat-elokuvan luomisessa.

Kullankaivun salamyhkäisyyttä Mäkinen kuvasi Suomen Kuvalehdessä: ”Lemmenjoen varsilla asuvat lappalaiset kertoivatkin päättelevänsä kultasaaliin määrän siitä, miten kiire kultasmiehillä on soutaessaan Inariin muonavarastojaan täydentämään. Jos mies kiskoo venettä tulisella kiireellä yötä päivää poikkeamatta tavanomaiselle kahville Lapin taloon, on jokivarsi varma siitä, että hän ei malta olla kauan

poissa tuottavalta kaivokseltaan.”

”Mitäpä olisi elämä ilman haaveita, ja haaveet ilman yritystä toteuttaa niitä”, todetaan elokuvassa Kultaa ja hiekkaa.

Kolmen valtakunnan Lappia (1949) Kullan ja köyhyyden maa (1950)

Ahkeran Lapin-kuvaajan, **Aimo Jäderholmin** Jäämeren matkakuvauksessa Kolmen valtakunnan Lappia noustaan turistien mukana veneeseen ja piipahdetaan Lemmenjokivarressa, ”jonne on kullankaivajien ohella lappalainenkin” – Lemmenjoki-taltiointien vakiokasvo, kultamaiden tunturien ja kurujen kruunaamattomaksi kuninkaaksi tituleerattu Kaapin Jouni – ”pystyttänyt kotansa”.

Lehtola toteaa aikakauden lyhytelokuvien kartoittaneen Lapin syrjäseutuoloja. Syntynyttä mielikuvaa kuvastaa matkakuvia Lapista esittelevä **Kalevi Lavolan** Kullan ja köyhyyden maa.



Rovaniemen markkinoilla (1951)

Lehtolan mukaan sodan jälkeen löydetty Lemmenjoen kultamaat antoivat **Reino Helismaalle** oivan ympäristön riekkuu kaupunkielämän ”tekotaiteellisuutta”. Lappi oli terveen järjen turmeltumaton linnake, josta rillumarei-porukka pommitti korkeakulttuuriinsa bunkkerointuneita ”kulttuurisnobeja”.

”Rovaniemen markkinoilla” soi alun perin Helismaan, **Esa Pakarisen** ja **Jorma Ikävalkon** kuplettiesityksessä. Esitystä seurannut toimitusjohtaja **T.J. Särkkä** kirjoitutti **Toivo Kärjen** rallin ”Kultakuumetta” ympärille pikavauhdilla kokonaisen elokuvan Suomi Filmin studiolla.

Lemmenjoen kultaa löytämässä olleita **Ranttilan** saamelaisveljeksiä ei tarinaan sijoitettu, mutta eipä siinä nähty oikeaa Lemmenjokeakaan. T.J. Särkkä yritti saada käsikirjoitusvaiheessa tarinaan lisätyn myyttisen ”Kau-niin Sylvin” osaan itsensä **Sylvia Petronella van**

der Moerin, jonka suojelupoliisi oli karkottanut maasta syksyllä 1949. SF yritti hankkia Petronellalle maa-hantuloluvan, jotta hänet olisi saat-
tu yleisön lisähoukuttimeksi elokuvaan, mutta anomus hylättiin. Tämän jälkeen rooli annettiin **Marja Korhoselle**.

Elokuvaa kuvattiin mm. Inarin Kaunispäällä ja Alajoella, mutta Lapin kuvaukset tapahtuivat pääosin Rovaniemellä. Varsinaiset kullankaivujaksot kuvattiin Malmin ampu-maradan ympäristössä Helsingissä.

Eugen Terttulan elokuva-arvostelun ”Törky on törkyä” Särkkä

Reino Helismaa vaskaa kultaa ripa-vaskoolilla Malmin ampumaradan ympäristössä Helsingissä. Esa Pakarinen jännää vieressä, että ”löytyykö sieltä mittään”.

Jorma Nortimo: Rovaniemen markkinoilla 1951 © KAVI / Suomen Filmitoimisto SF Oy

suurennutti ja kehystytti SF:n koateatterin seinälle, missä se oli talon oman väen ja kaikkien vieraiden nähtävissä pitkälti toistakymmentä vuotta, aina yhtiön toiminnan päättymiseen saakka.

Kultaa ja helmiä (1955)

Pekka Lahtisen kuvaamassa ammattikuvauksessa on selostajana **Paavo Nurmi**. Dokumentissa kuljetaan kullankaivajien hylätyillä kaivupaikoilla ja seurataan kullanhuuhdojen toimia turistien silmin. Haastateltavana vanhoina kullankaivajina **Huhtamellan** veljekset ja **Severi Yliriesto**.

Filmissä dokumentoidaan myös helmisimpukoiden pyyntiä ja avaamista. Jokihelmisimpukka eli raakku rauhoitettiin ensimmäisenä selkärangattomana elänä Suomessa filmin valmistusvuonna 1955.

Villi Pohjola -trilogia (1955–1963)

Eurowesternien buumin jo vuosia ennen **Sergio Leonea** aloitti Suomessa **Aarne Tarkas**. Kallvikin hiekkakuopille, nykyisen Vuosaaren alueelle pystytettyyn räjäkkään lännenkaupunkiin tarvitsemiaan ”aitoja kullankaivajia” Tarkas haravoi Helsingin yömajoista, joissa oli hyvin innostuneita hankkeesta. Vaikeampaa oli Lehtolan mukaan Tarkaksella: ”Joka aamu he kävelivät kiltisti kuvauspaikalle ystävällisin ilmein, silmissä lievä punerrus ja kädessään niin sanottua itäsaksalaista mallia oleva salkku eli paperikassi, jonka sisältä kuului viihdyttävä ääni: klunk klunk.”

Tarkaksen trilogiassa western tosin vaihtuu Lehtolan mukaan northerniksi. Sarjan päätösjaksossa Villi pohjola on Lappia muistuttava rajaseutu, jossa ei tosin olla westernien tapaan valloitusretkellä, vaan ainoastaan seikkailemassa ja aarteita etsimässä. Pohjoisen kulttuurivaihdon tuloksena pahat miehet kuolevat (niin suomalaiset kuin lappalaisetkin), lappalaistytöt oppivat suutelemaan ja valkoiset lupaavat, että eivät koskaan paljasta laakson sijaintia.

Pohjoisen kulta ja henkensä säilyttäneet vangit kuskataan pois lähtiessä etelään.

Hikeä ja kultaa (1960)

Sinivalkoisena äänenä tunnettu **Paavo Noponen** ramusi Lemmenjoen maastossa kolmen seuralaisen kanssa, tapaamassa legendaarisia kullankaivajia. Mukana oli 30–40 kiloa teknillisiä varusteita miestä kohden.

Ylen Elävästä arkistosta löytyvä Hikeä ja kultaa on kuvaus kullankaivajista, joita oli Lemmenjoen alueella tuolloin 16 henkilöä. Lehtolan sanoin **Jalmari Hepo-ojan** ja **Korhosen** veljesten kankien ja lapioiden sitkeässä rytmisessä Lappi osoitti olevansa se kullan ja köyhyyden maa, joka aina oli matkansa väärä.

Pois lähtiessään näköradiomies Noponen kirjoitti Lemmenjoen Kultahaminan vieraskirjaan: ”Varmin tapa nähdä nykyisin Lemmenjoella kultaa, on ottaa hänet mukaan.”

Kultaa, kultaa (1963)

Kalevi Lavolan 24-minuuttinen filmikertomus kolmesta miehestä, jotka päätoimisesti elävät kullanhuuhdonalla Lemmenjoella. Ammattikuvaukseksi luokiteltu dokumentti sisältää Lapin maisemia, erämaavaellusta, geologien tutkimuksia ja lepoa sekä kullankaivua.

Nelostie (1965–1966)

Mainos-TV:n sarja, jossa ajetaan Nelostietä pohjoisesta etelään. Kakkososa Karigasniemen tienhaarasta Purnumukkaan. Ivalojoen sillan eteläpuolella tavataan partanaama kullankaivaja, joka esittelee kullan kaivamista ja vaskaimista. Kullankaivaja kertaa Lapin kullankaivun historiaa ja vähättelee sen merkitystä nykymaailmassa.

Joen pohjassa kimalsi kulta (1969)

Per-Olof Janssonin porukan kaitafilmikameralla kuvaama dokumentti imurikaivutekniikan tulosta Lappiin. Kuvattu Ivalojoen Kultalassa ja sen lähiympäristössä.

Uuvuttavan seikkailun aikana sukeltajaryhmä kokee ”jotain perustavaa, maailmojen syntyyn ja elämän alkuun liittyvää”. Retkikunnan oppaina toimivat **Niila Magga** ja **Juhani Mag-**

ga sekä **Viktor Koivula**, joka tietää kullasta kaiken, mikä ihmisen on siitä opittavissa.

Ivalojoiki on matkan ensimmäinen osa. Matka alas Kutturasta Kultalaan vaatii ”sauvomista, kiskomista, väsymistä tunnista toiseen kaksikymmentä tuntia putkeen”.

Sukeltajilla on käytössä imuri, joka imee veden mukana kivet, hiekan ja lietteen peltiseen torveen. Lopullinen kullan erittely tapahtuu vaskoolissa vaskaamalla, tietää kertoa Elävän arkiston esittelyteksti.

Raskaiden ja pettymysten täyttämien päivien jälkeen näkyy pohjassa jotain, joka saa sammakkomiehen unohtamaan kaiken kokemansa kylmyyden ja kivun. Nimittäin aika ei ole himmentänyt sen väriä eikä sen vaikutusta.

Julkaistu Ylen Elävässä arkistossa talvella 2014.

Muurahaispolku (1970)

Virke Mäkisen road-movie, jossa nuoret päähenkilöt pakenevat virkavaltaa ”Inarin pikkukaupungin” kautta Norjaan. Paluumatkalla he tapaavat erakoituneen kullankaivajan kuvitteellisilla Lemmenjoen kultamailla. Kullankaivajan luona vieterään huolettomia päiviä, kun-

nes kaivoskäytävä sortuu, ja nuorten pelastusyrityksistä huolimatta kullankaivaja kuolee.

Kullankaivajaa näytteli kirvesmies **Matti Keinänen**, joka oli tullut tv-yleisölle tutuksi selväjärkisenä ja populaarina tyyppinä tv-ohjelmasta Lähimmäinen.

Kullankaivajien ruskaretki (1974)

TV 1:n kuvausretki Lemmenjoelle **Arvo Ruonaniemen** innoittamana. Kullankaivajien ruskaretken tarkoituksena oli tallentaa inarilaisen kullankaivun historiaa. Liiton puolelta oli **Niilo Raumalan** sanojen mukaan ”harvinaisen iso kokoelma rumia miehiä”. Mukana kylläkin myös kultaryntäyksen aikaan **Karppisen** veljesten kaivoksella kokkina toiminut **Aili Koskinen** sekä **Aila Mikkonen**.

Ohjelma on tullut Ylen Elävään arkistoon loppuvuodesta 2013.

Kultakisat 1974, Tankavaara (1974)

Ensimmäisten Kullanhuuhdonnan SM-kisojen yhteydessä vietetyt Kultatanssit ja illanvietto Vanhan vaskoolimiehen ravintolassa televisioitiin.



Kaksi kultaa (1974)

Åke Lindman Film-Production Oy. Lyhytelokuva.

Selväjärkinen ja populaari kirvesmies Matti Keinänen näyttlee Lemmenjoen kullankaivajaa Virke Mäkisen elokuvassa ”Muurahaispolku”.

*Aito Mäkinen:
Muurahaispolku 1970 ©
Filmiryhmä Oy*

LKL:n dokumentointi Ivalojoelta (1974)

Lapin Kullankaivajain Liiton dokumenttielokuva kullankaivun historiasta Ivalojoella. Lapin Kullankaivajain Liitto päätti vuosikokouksessa 30.3.1974 valmistaa dokumenttielokuvan kullankaivun historiasta Ivalojoella. Dokumenttifilmin teko aloitettiin maailman ensimmäisten kullanhuuhdonnan SM-kisojen avausten jälkeen.

Kuvausryhmään kuuluivat **Kokko-Heikki**, **Nipa Raumala** ja **Yrjö Korhonen**, sekä lisäksi pikkuryhmä äänittäjiä ja kuvaajia. Kuvausryhmä kiersi kaikki keskeiset paikat Ivalojoen Kultalasta Pahaojalle.

Kuvaajana toimineen **Kauko Launosen** haastattelun (1998) mukaan kaitafilmit ovat edelleen raakaversioina Kultamuseon arkistossa.

Ja toiset kaivo kultaa... I ja II (1976)

Mikko Harjanteen kaksiosaisessa tv-dokumentissa haastatellaan kullankaivajia Ivalojoen alueella (osa I) ja Lemmenjoen alueella (osa II).

Vaskoolit vapaalla (1977)

TV 2:n dokumentti kultamiesten ”suhdetoimintaviikosta” etelässä. Suhdetoimintaviikko rakentui Helsingissä Kultamieskotirahaston kartuttamiseksi järjestetyn Kultamiesviikon ympärille.

Kultamiesviikon avajaistilaisuudessa luovutettiin talous- ja kansliaministeri **Ahti Karjalaiselle** 0,5 g:n hippu valtion kassakriisin helpottamiseksi. Luovutustilaisuudessa **Parta-Kalle Loukamo** muistutti tilanteesta sata vuotta aiemmin, kun valtion kassan näyttäessä tyhjää, varustettiin sen toimesta kullansintäretikunta Lapin perukoille etsimään kultaa ja tätä kautta parannusta taloustilanteeseen.

Liiton edustajat kävivät presidentti **Kekkosen** luona Tamminiemessä, pääministeri **Miettusen** tarjoamalla lounaalla Valtioneuvoston juhlahuoneistossa Smolnassa sekä kaivos-

ylitarkastaja **Salon** puheilla kauppa- ja teollisuusministeriössä.

Kultasuomi (1977)

TV 2:n reportaasi suomalaisesta kullankaivusta, jossa genren mukaisesti kuvattiin pääasiasia reportteri **Pekka Karhuvaaran** puhuvaa päätä tiukalla rajauksella.

Maailman paras paikka (1979)

Jarmo Jääskeläisen ohjaama 40-minuuttinen dokumentti on Yleisradion ja Puolan television yhteistuotanto. Kansallisfilmografian mukaan se on oivaltava kertomus Tampereelta Lappiin lähteneen Miessin viimeisen (!) kullankaivajan **Heikki Pihlajamäen** elämästä Lapin erämaassa.

Heikki on aito erakko ja Lapin asukas. Elokuva rakentuu Heikin mietteille ja tuntemuksille, eikä siitä puutu tragiikkaakaan. Kertojaäänä on dokumentissa **Tapio Hämäläinen**.

”Elämänmuoto tulee tilalle, ja se on paljon arvokkaampi kuin kultaa, sitä löytää itsensä...”

Dokumentti voitti Regione Puglia-palkinnon Prix Italia -kilpailussa vuonna 1979. Eittämättä maailman paras dokumentti elämästä Lapin kultamailla – kullankaivu osana elämää.

Kolme miestä (1984)

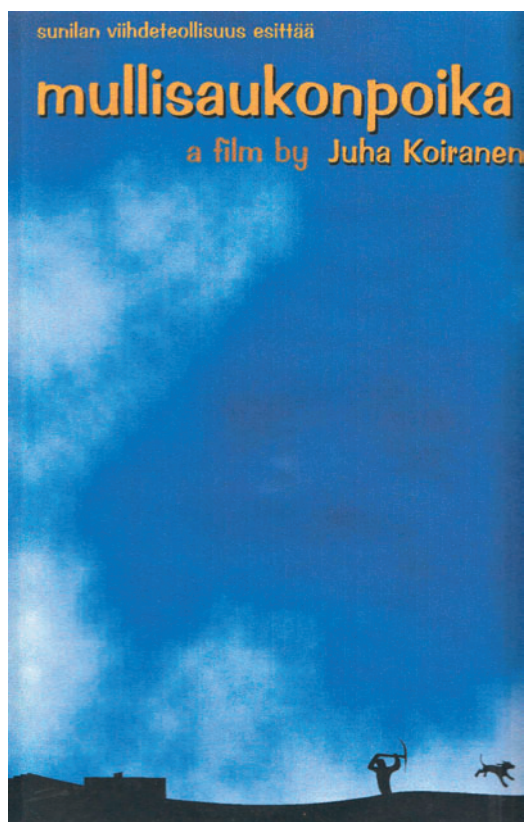
”1871. Suomessa on vasta eletty suuret nälkävuodet. Köyhyys ja kuolema koettelevat kansaa. Silloin löydetään Lapista kultaa. Kymmenet, sadat miehet vaeltavat kohti pohjoista”, kertoo Virke Lehtisen elokuvan alkuteksti.

Muurahaispolun Lapin-kuvausten aikana kesällä 1969 Lehtinen sai idean Lapin 1870-luvun kultaryntäystä käsittelevään elokuvaan. Lehtinen otti yhteyttä kirjailija **Veikko Huoviseen**, joka suhtautui hankkeeseen epäluuloisesti. Huovinen taipui lopulta, ja sai syksyllä 1982 valmiiksi elokuvakäsikirjoituksen, jonka pohjalta Lehtinen ja Radioteatterin dramaturgi **Solja Kieviari** muokkasivat varsinaisen käsikirjoituksen.

Huovisen toteutusta koskeneista synkistä aavistuksista huolimatta Lehtinen toteutti elokuvan Huovisen edellyttämässä aitouden hengessä. Lehtisen mukaan kaikki elokuvan henkilöt olivat todellisuuspohjaisia, ammattinäyttelijöitä vain muutama, ja kuvaukset tapahtuivat aidoilla paikoilla. Mukana kuvauksissa oli lähes sata paikallista avustajaa. Elokuvan roolitus viliseekin Kutturantien varren aikalaiskavijaa.

Useimmat arvostelijat pitivät Kolmen miehen aihetta kiinnostavampana kuin toteutusta. Mikään yleisömenestys se ei liki 2,5 miljoonan markan tuotantokustannuksistaan huolimatta teatterikierroksellaan ollut: 3 277 katsojaa.

Lehdistöarvioissa Lehtisen ”tuskastuttavuuteen asti kansantieteellistä asennoitumista”



”Mullisaukonpoika”-lyhytelokuvan virallinen elokuvajuliste. Julisteessa starring Mätö, joka rakennettiin pantterin kropasta lisäämällä sille luppakorvat.

ympäristön ja työn dokumentointiin kiiteltiin, mutta katsojaa vaivaamaan jäi epämääräinen ihmiskuvaus ja pitkän elokuvan vaatimien draamallisten rakenteiden puute. Ulkokohtaisesti aidoista henkilöistä jäi puuttumaan todellinen intensiteetti ja elämisen tuntu.

Helsingin Sanomien kriitikko huomautti, että työnteon kuvaajana Virke Lehtinen on osaava ja viitseliäs. Tämän puuhakkuuden kautta Kolme miestä onnistuu myös kuvaamaan sen, millainen oikotie onneen kappale kultaa on.

Pääosassa Juhani Jomppanen (1986)

Elina Pylkkäsen ja Pertti Seppälän dokumentti Lemmenjoen keisarista. TV-1 40 min.

Unto Koivunen – kesäkaivu -86 (1987)

LK-studion 22-minuuttinen dokumentti Ivalojoen kultamaiden viimeisestä ympärivuotisesta asukista, joka kaivoi kultaa ja asui kämpässään Ruikanmutkassa vuoteen 1987 saakka.

Kansallispuistot, osa 2: Lemmenjoki (?)

Helsingin opetusviraston mediakeskus. Yläaste / lukio. 27 min. Lemmenjoen kansallispuisto on Suomen suurimpia luonnonsuojelualueita. Lemmenjoen historiaan liittyy myös kullankaivu, ja toiminta jatkuu edelleen.

Kylmää kultaa (1988)

Erkki Seiron lyhyt dokumentti. 26 min. Kuvaus kullasta, keltaisesta metallista, joka saa ihmiset lähtemään Lapin erämaihin.

GTK:n dokumentointiprojekti (1990-luvun puoliväli)

Geologinen tutkimuskeskus dokumentoi Lemmenjoen ammattikullankaivua 1990-luvun puolivälissä. Pätkiä dokumentoinnista on käytetty kullankaivuun liittyvien uutisointien oheismateriaalina.



Maisteri Juha Koiranen hakee kuvakulmia lyhytelokuva "Mullisaukonpoika" kuvauksissa. 16 mm:n elokuvavälineistöä rinkassa edestakaisin kannettaessa paljon pohdittiin, että painaako valo-tettu filmikela enemmän kuin raakafilmi.

Mullisaukonpoika (1996)

Maisteri **Juha Koirasen** lyhytelokuva kullan-kaivajasta, koirasta ja ankarasta työstä. 15 min.

Aikanaan Suomi-Filmillä filmitähdille maksettiin näyttelijöille palkkio repliikkien määrän mukaan. Siksi tuotantoyhtiö Sunilan Viihdeteollisuus ei kirjoittanut tämän elokuvan kullankaivajalle vuorosanoja.

Maailman ensi-ilta Ravintola Ranta-Marissa.

Yrjö Korhonen Kultamiesten aatelia (1996)

"Kullankaivaja Yrjö Korhonen kuuluu niihin harvoihin elossa oleviin ammattimaisiin kullankaivajiin, jotka kuuluvat 'kultamiesten aateliin'. Yrjö on kaivanut kultaa tiettemmin taipaleiden takana Inarin Lapissa, Jäkälä-Äytsissä jo yli 30 vuoden ajan.", kertoi elokuvan esitelyteksti vuonna 1996.

Dokumentin tunnusmusiikkina soi tekstipainotteinen kevytmusiikki, Morgamin uni. "Lierihattu päässä vaan, miljonäärit konsanaan..." Kappaleen on levyttänyt Souvarit.

Tuotanto PAL-visio, toteutus **Antti Välikangas**. 29 min.

Kummelien "Kultakuume" (1997)

Tamperelainen Kummelit-sketsiryhmä kaapii nostalgiaa rillumarein perinnöstä Kautokeidon

Paskakönkäänkurulla kesällä 1944. Kyrpä-Jooseppi, Erä-Jorma ja Naamanka kaivavat kultaa Lapissa. Kyrpä-Jooseppi huijaa tovereitaan syömillä löytämänsä kullan. Jälkensä peittääkseen hän

paskoo omalla riu'ullaan, mistä toiset soittavat hänelle suuta.

Kulta-aarretta etsimään tulleet Dille ja Jönssi huuhtovat kesällä 1984 vaskoolilla riu'un alta kerätyn kullan, jota saadaan talteen vain vähän. Yöllä Jönssi löytää maahan hautautuneen sodanaikaisen moottoripyörän, jonka sivuvaunusta löytyy Kolmannen valtakunnan kultalaatikko.

"Kultakuume täyttää kaikki keskenkasvuisen kakka- ja pissahuumorin vaatimukset. Elmeri-paran isän nimikin on Kyrpä-Jooseppi, ja riu'ulla istuminen on koko seikkailun ydin." todetaan aikalaisarvioissa.

Teatterikierroksellaan elokuva oli vuoden 1997 ylivoimaisesti paras kotimainen yleisömenestys.

Lapin kullan kimallus (1999)

Lapin kullan kimallus elokuva ja aiheesta samanaikaisesti tuotettu 3-osainen tv-sarja oli Åke Lindmanin vuosikymmeniä kestänyt unelma, joka oli monta kertaa vähällä toteutua ja tuhoutua.

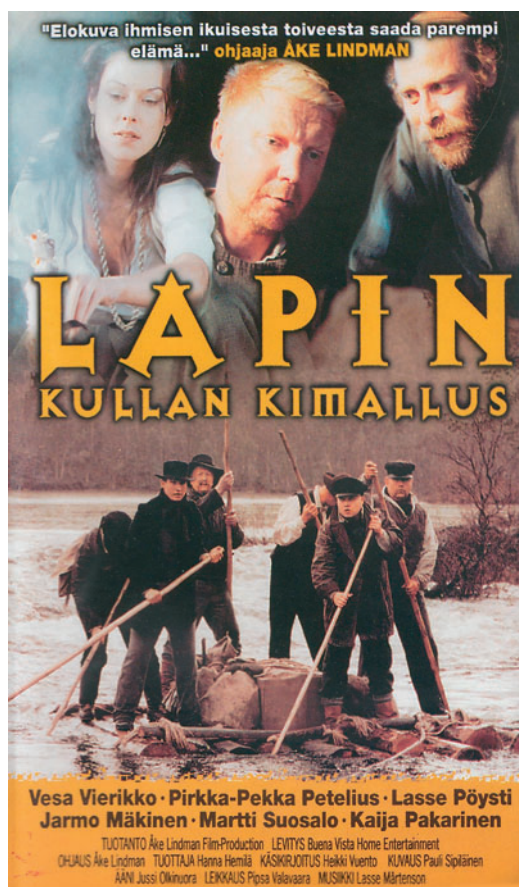
Ajatus Lapin kultaryntäyksestä 1869–1872 kertovasta elokuvasta alkoi itää Lindmanin mielessä jo silloin, kun hän oli Lapissa Erik Blombergin Valkoisen peuran (1952) näyttelijänä, ja kuuli tarinoita Ivalojoen "Kultalasta". Lindman perehtyi aiheeseen lukemalla ja haastatte-

lemalla kullankaivajia ja asiantuntijoita.

Lindman esitti aihetta ensimmäisen kerran Suomen Filmitelollisuuden T.J. Särkälle 1960-luvun alussa. Kultahistorian asiantuntijoiden **Paavo Pitkäsen** ja Herman Stigzeliuksen sekä Suomen elokuväsäätiön **Kari Uusitalon** kanssa syntyi käsikirjoitus 6-osaiseen tv-sarjaan vuonna 1982 ja elokuvakäsikirjoitus vuonna 1983. Hanke kulki tuolloin nimellä ”Kultalan kruunun stationi”.

Yleisradio kiinnostui aiheesta 1980-luvun alussa, mutta elokuvasuunnitelma arvioitiin liian kalliiksi. Lindman hankki tuotannolle sponsoreita, ja vuonna 1994 käsikirjoittajaksi kiinnitettiin irlantilais-kanadalainen geologikirjailija **Gerald Wilson**. Wilson teki vuosina 1994–1996 aiheesta useita versioita nimillä ”Gold” ja ”Shimmer of Gold”.

Elokuväsäätiön tuen ja ehdotuksen myötä



vuonna 1997 valikoitui käsikirjoittajaksi lap-
pilaishäntöinen **Heikki Vuento**, jonka käsikir-
joitusversiot sekä elokuvaan että tv-sarjaan ni-
meltä ”Kultala” valmistuivat ”todella nopeassa
aikataulussa”. Varsinaisena asiantuntijana toi-
mi Seppo J. Partanen, joka on tutkinut ja kir-
joittanut Lapin kullankaivun historiasta 30
vuoden ajan.

Mittava tuotanto maksoi yli 16 miljoonaa
markkaa, ja elokuvaan tarvittiin lähes sata näyt-
telijää ja yli kolme sataa avustajaa.

Jos joku kullankaivusta kiinnostunut on
onnistunut missaamaan Lapin kullan kimal-
luksen ja sen alkuperäisen tarinan, suosittelen
tutustumaan siihen Seppo J. Partasen ja **Rai-
mo Niemelän** ammattitiedottajan rautaisella
otteella toteutetuilla nettisivuilla, jotka rokkaa
ja rullaa. Osoite: www.kultahippu.fi.

Roudasta routaan (2004)

Roudasta routaan on ohjelma kullankaivajis-
ta. He tulivat kultamaille kullankiilto silmis-
sään. Vuosikymmenet kaivaneena he ovat löy-
täneet etsimänsä, kultaakin arvokkaamman,
taidon elää yhdessä itsensä ja luonnon kanssa.
25 minuutin dokumentti kullankaivajista **Vla-
dimir Nikolskij**, **Risto Mäläskä** ja **Pekka
Turkka**.

Tosi tarina:

Kullankaivaja (2005)

1950-luvun kultarynnistyksen vuosina vael-
si miehiä eri puolilta Suomea kohti Lappia ja
Lemmenjokea kullan kiilto silmissään. Vaikka
useimmat kultamaille matkanneet palasivat
tyhjin käsin, päätti inarilainen Risto Mäläskä
valita kullankaivuun ammatikseen jo pikku
poikana.

Käsikirjoitus ja ohjaus: Esko Ranta Tuo-
tanto: Arctic Video Tauno Romppainen

Tosi tarina: Vain muutaman gramman tähden (2007)

”Lapiolla ei elä”, tietävät kullankaivajat **Jukka
Kela** ja **Mullisaukko**. Silti lapio ei miesten kä-

sistä vaivu. Miten miehet pitävät elossa Lapin kultaperinnettä?”, kertoo Elävä arkisto.

Anja Aholan ja **Johanna Smithin** vuosikausien seurantadokumentti Mullisaukon ja Jukka Kelan keväästä, kesästä ja syksystä. Viisi vuotta kestäneen kuvausprojektin alkuvuosien materiaalia ei voitu käyttää muuttuneen toimintatodellisuuden ja päähenkilöiden rapistumisen vuoksi.

Maailman ensi-ilta liiton pikkujoulujen yhteydessä Inarin Siidassa 2006.

Ylen Elävä arkisto huhtikuussa 2014.

Kullan jälki – villi kansallispuisto?, A-zoom (2007)

Yle:n ajankohtaisformaatti A-studion A-zoomin reportaasi Lemmenjoen ammattikullankaivun väitetyistä jäljistä Lemmenjoen kansallispuistossa. Ohjelmassa aidosti kuunnellaan Lemmenjoen ammattikullankaivajien näkemyksiä kullankaivusta, sen jäljistä ja tulevaisuuden näkymistä pari vuotta ennen pensaan takaa tullutta kaivoslakityöryhmän esitystä uudeksi kaivoslaiksi. Myös yhteistyökumppani Metsähallituksen virkamiehille annetaan puheenvuoro.

Toimittajana **Annukka Roininen**, studio-kommentaattorina **Kari Väänänen**.

Pohjoiskalotti 365, osa 7/8 (2008)

Pohjoismaiden tunnetuimpiin ja arvostetuimpiin eräelämän asiantuntijoihin kuuluva norjalainen **Lars Monsen** viettää kokonaisen vuoden Pohjoiskalotin metsissä ja tunturilakeuksilla. Monsen tuotteistaa kaikki 365 päivää kirjaksi ja tv-sarjaksi. Hän tekee yhteensä kahdeksan pitkää reissua napapiirin pohjoispuolella, Ruotsin, Norjan ja Suomen maastoissa.

Sarjan osassa 7/8 Norjassa kalamiehenä kanonisoitu Monsen poimii vapamiehelle haastavasta Lemmenjoen Ravadasjärvestä pari, kullankaivaja Yrjö Korhosen sinne istuttamien tammukoiden, liki parikiloista penikkaa. Seuraavana kesänä Njurgalahden venemiesten Ra-

vadasjärven pysäkiltä tallautuu selvä polku Davvid Ravadasjoen alkulähteille.

Monsen käy kullankaivaja Mullisaukon luona, jonka rakastettu on etukäteen varoitellut että se, jos ääntää epäselyä kouluruotsia, ei tarkoita että osaisi norjaa.

Jaksossa nähdään harvinainen taltiointi kristillissiveellisistä hippujuhlista, joissa nautitaan ainoastaan kolme pulloa keskiolutta. Toisen, samana aamuna löytyneen 108,5-grammaisen Edelweiss-hipun löytäjästä, uudistaa norjalaisten kateudensekaista Pekka-og-Toivonen-tarinaperinnettä, mikä tekee hänestä elävän legendan Saariselälle suuntaavien norjalaisten rellestäjien keskuudessa.

Arto Nyberg (2011)

Suorassa lähetyksessä haastateltava Lemmenjoen kullankaivaja Jukka Kela, sukupolvensa tulkki, kertoili kullankaivajan työstä Arto Nybergin isännöimässä haastatteluohjelmassa Arto Nyberg, YLE TV1.

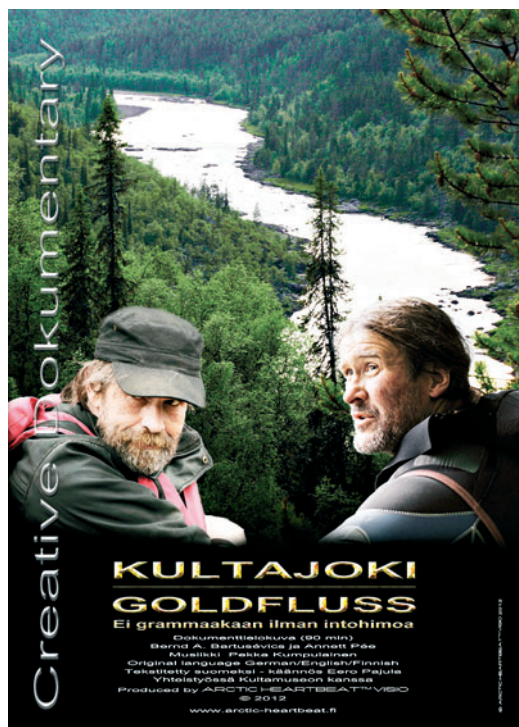
Kultajoki – ei grammaakaan ilman intohimoa (2011)

Kultajoki - Goldfluss -dokumentti tuotettiin ”nollabudjetilla” sekä Tankavaaran Kultamuseo tuella. Elokuva kertoo Lapin kultakuumeesta ja tämän päivän kullankaivajia etsivästä valokuvaajattaresta, jonka romanttiset mielikuvat kullanhuuhdonnasta lempeinä keskikesän öinä törmäävät nopeasti kullankaivajien kovaan arkiseen elämään villien jokien varsilla. Muotokuva poikkeuksellisista ihmisistä karkeankuuniin luonnon keskellä.

Päähahmoina esiintyy kaksi kullankaivajaa, saksalainen **Volker Wessels** ja ivalolainen **Vesa Luhta**, jotka ovat etsineet ja huuhtoneet kultaa Ivalojoella jo vuosia pääasiassa imuritekniikalla. Ilman näitä miehiä elokuva tuskin olisi koskaan valmistunut, kiittelee elokuvan ohjaaja **Bernd Bartusévic**.

Musiikin elokuvaan on tehnyt ivalolainen **Pekka Kumpulainen**.

Elokuvan tuottaja-ohjaaja Bartusévic ei



myynyt elokuvaansa julkiseen levitykseen. Elokuva on myynnissä irtokappaleina ainakin Inarissa. Elokuva on kiiteltu intensiivisestä imurikullankaivun työn kuvan taltioinnista.

Peltsin Lappi, 4. jakso "Kulta" (2012)

Luontoentuisti **Mikko "Peltsi" Peltonen** pestautuu rengiksi kullankaivaja ja luonnonvarjelijä Vesa Luhtan kuivan maan työmaalle Moberginojalla.

Kullankaivaja Vesa Luhta neuvoo rengille miten kultaa huuhdotaan, runoilee rännillä ja kertoo kullankaivajan arjesta "parasta ennen Kristusta" ruoka-annoksen äärellä.

Renki sai muuten hyvän palkan kaivupäivästä..., kehaisee Peltsi virallisilla Facebook-sivuillaan.

Ulklinja: Napapiirin Kongo (2013)

Suomi tukee avokätisesti ulkomaisia kaivosyhtiöitä, mutta pyytää vain vähän maksuja maa-

peränsä rikkauksista. Lapin yliopiston professori varoittelee, että Lapista tulee pelkkä raaka-ainereservaatti, Napapiirin Kongo.

Kullankaivaja **Kari Merenluoto** uskoo, että kullankaivu voisi työllistää satoja suomalaisia jos asiat hoidettaisiin toisin. Nyt ala tapetaan byrokratialla. Valtio kumartaa ulkomaisille kaivosjäteille mutta pyllistää Lapin perinteisille kullankaivajille, kirvaa kullankaivaja Jukka Kela.

Dokumentin on toimittanut **Ari Lehikoinen**. Tuotanto: Yle.

The End

Lisäksi lukuisat lyhyemmät ja pitemmät uutis- ja ajankohtaisohjelmapätkät, varsinkin suurten hippulöytöjen ja uuden kaivoslain kipukohtien myötä eri tv-yhtiöiden uutistoimituksissa, ajankohtaiskatsauksissa ja keskusteluohjelmissä. Kuva-aineistona yleensä arkistokuvaa uutisaiheeseen liittymättömästä konekaivutyömaasta.

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin arkistossa olisi epäilemättä löydettävissä paljon aihekokonaisuuteen liittyviä kultahippuja, mutta se sijaitsee valitettavasti syrjäisessä Helsingin rannikkokaupungissa Suomen periferiassa, eikä sen arkistojen syvempään tutkimiseen tämän vuoksi ollut tämän artikkelin yhteydessä mahdollisuutta.

MULLIS'

LÄHTEET:

Jorma Lehtola 2000. Lailasta Lailaan, Tarinoita elokuvien sitkeistä lappalaisista

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto. Elonet Kansallisfilmografia

Raimo Niemelä, Seppo J. Partanen. Kultahippu-sivusto www.kultahippu.fi

Metsähallituksen tiedote kullankaivajille

Lemmenjoen kansallispuiston, Urho Kekkosen kansallispuiston, Ivalojoen ja sen sivuhaarojen (Kutturan suunta) sekä Keski- ja Itä-Lapin alueella vuonna 2015.

HUOM! Metsähallituksen asiakaspalvelusta Saariselän Kiehisestä ei voi enää ostaa polttopuuta metsätalouden alueelta Kutturan tien suunnalta (katso karttaliite), vaan kaivajan on hankittava polttopuuluvat Ivalon asiakaspalvelusta (Ivalontie 10, puh. 0205 64 7701).

 Kaivutyö on sallittu ainoastaan kaivoslain mukaisilla valtauksilla, kullanhuuhdonta-alueilla ja kaivospiireissä.

Kullanhuuhdontaluvista vakuudet määrää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto eli Tukes, jolle vakuus myös asetetaan.

Mikäli valtauskirjan omaava kaivaja suunnittelee muutosta kaivutoimintaan, joka poikkeaa alkuperäisestä Metsähallitukselle lähetetystä kaivusuunnitelmasta, tulee hänen toimittaa uusi kaivusuunnitelma Metsähallitukselle vakuuden tarkistamista varten.

Vuotuinen vanhan kaivoslain mukaisista valtauksista maksettava valtauskorvaus (20 € /ha), uuden kaivoslain nojalla myönnettyjen kullanhuuhdontalupien kullanhuuhdontakorvaus (50 € /ha) ja kaivospiirien kaivospiirimaksu (50 € /ha) maksetaan Metsähallituksen tilille ilman eri kehotusta määräaikaan maaliskuun 15 päivään mennessä tai em. päivän jälkeen annetuista kullanhuuhdontaluvista 30 vrk:n sisällä luvan voimaantulosta. Maksamattomat korvaukset saatetaan viipymättä tiedoksi kaivosviranomaiselle kaivoslain 621/2011 70 § mukaisia toimenpiteitä varten.

Valtausten, kullanhuuhdonta-alueiden ja kaivospiirien toiminnassa on huomioitava myös kuntien palopäälliköiden antamat ohjeet palavien nesteen varastoinnista kullankaivualueilla sekä toi-

menpiteet mahdollisen öljyvahingon sattuessa. Ohjetta on saatavana Lapin Kullankaivajain liitosta.

Muuta huomioitavaa

Kaivumenetelmät

► Lapiokaivuvaltauksilla on koneen käyttö kielletty kaikissa työvaiheissa ilman asianmukaisia lupia (ympäristöluvat).

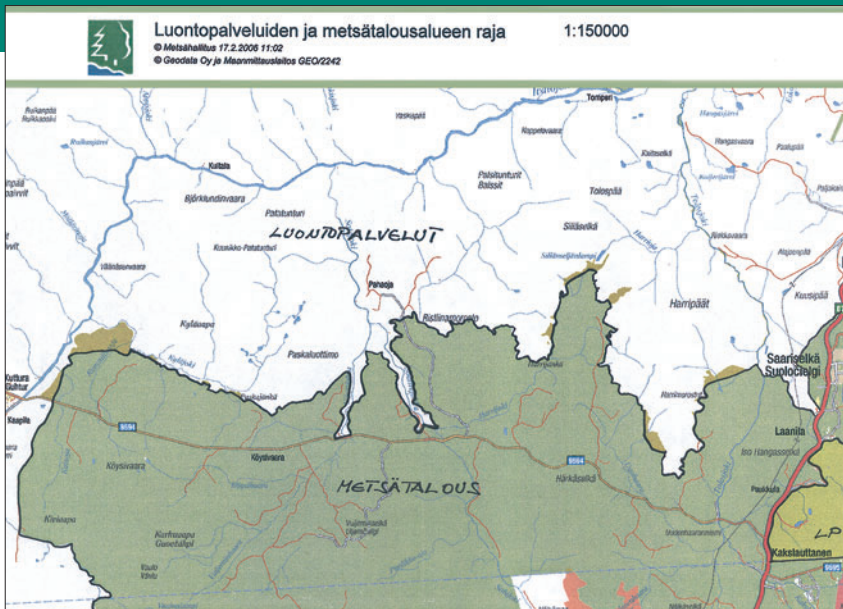
Rakentaminen

► Valtaukselle ja kullanhuuhdonta-alueelle saa kaivukauden ajaksi pystyttää vain teltan tai laavun, kaivukauden päätyttyä teltta tai laavu on purettava. Kaikenlainen muu rakentaminen vaatii sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston luvan että kunnan rakennus- tai toimenpideluvan. Kansallispuistoissa voi lisäksi olla omia rakentamista koskevia erityismääräyksiä.

Kesäaikainen maastoliikenne

► Metsäautotielle (maastoon rakennettu tie, jossa on sorapinta, ojat/pientareet) ei tarvita maastoliikennelupaa

► Maastoliikennelupa tarvitaan aina kun liikutaan rakennetun metsäautotien ulkopuolella. Kesäaikai-



sia maastoliikennelupia myönnetään vain jo selvästi olemassa oleville maastourille.

Epäselvissä tapauksissa kannattaa aina ennen ajamista tiedustella asiaa Metsähallituksesta.

Asuntovaunut

► Valtauksella ja kullanhuuhdonta-alueella saa pitää matkailuperävaunua tai asuntoautoa korvauksetta kaivukauden ajan (huom. selvítettävä maastoliikenneluvan tarve). Jos matkailuperävaunu jätetään valtaukselle/kullanhuuhdonta-alueelle talven ajaksi, on siihen hankittava Metsähallituksen lupa, hinta 30 € /vuosi.

► Mikäli matkailuperävaunua tai matkailuautoa ei ole mahdollista sijoittaa valtaukselle/kullanhuuhdonta-alueelle, voi Metsähallitus myöntää luvan sen sijoittamiseksi valtauksen läheisyyteen kaivukauden ajaksi, hinta 50 € /kaivukausi.

► Kutturan tien varressa on Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n vuokraama varasto- ja asuntovaunualue, jonne vaunun voi jättää talveksi.

Polttopuasiat

Maastotarkastuksissa Metsähallituksen henkilökunta kiinnittää erityistä huomiota polttopuulupiin ja maastoliikennelupiin. Valtaukselta, kullanhuuhdonta-alueelta tai niiden läheisyydestä ei saa ottaa minikäänlaista puuta ilman polttopuulupia. Kansallispuistoihin ei myönnetä maapuunottolupia. Mikäli valtauksella tai kullanhuuhdonta-alueella on puus-

toa tutkimustyön esteenä, on puiden poistamisesta sovittava ennakkoon Metsähallituksen kanssa.

Vakuudet

Kullanhuuhdontalupien vakuudet määrää TUKES (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto)

Valtauksille (koskee vanhan kaivoslain mukaista valtauskirjalla annettua kullankaivulupaa ja Metsähallituksen määräämää vakuutta) asetettavien vakuuksien minimimäärät:

- lapiokaivuvaltaus 1200 €
- Topi-lapiokaivuri tai vastaava 2000 €
- traktorikaivuri 4500 €
- 20 tonnin kaivuri 6500 €

Hinnat ovat minimihintoja ja asetetaan valtauksille, joihin pääsee kohtuudella metsäautotietä pitkin kuorma-autolla. Vakuutta korotetaan tapauskohtaisesti etäisyyden kasvaessa (erämaa-alueet, kansallispuistot) tai mahdollisten rakennelmien/rakennusten myötä.

Päättäneen valtauksen jälkityöt

► Kaikki luontoon kuulumaton on vietävä valtauksen tai kullanhuuhdontaluvan päätyttyä pois maastosta, nuotiopaikan kivikehän voi jättää, mutta nuotiopohjalle ei saa jättää palaneita nauvoja, peltipurkkeja, lasia tai muovia.

► Kaivumonttujen reunat tulee luiskata yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon

Lemmenjoen kansallispuisto

Urho Kekkosen kansallispuisto

Valtaus- ja kullanhuuhtontakor- vaukset sekä kaivospiirimaksut

– valtauskorvaus 20 € / ha
kullanhuuhtontakorvaus 50 € / ha
kaivospiirimaksu 50 € / ha
– Metsähallitus ei lähetä erillistä laskua, eräpäivä 15.3.2013
– Maksun yhteydessä on ilmoitettava kaivosrekisterinnumero ja valtauksen /kullanhuuhtontaluvan /kaivospiirin haltija.

Valtauksen / kullanhuuhtontalu- ueen / kaivospiirin huoltami- nen moottorikelkalla

– Paikkakuntalaiselle maksuton
– Ulkopaikkakuntalaiselle maksulinen. Luvan hinta on 40 €.
– Lupa on henkilökohtainen (tai ruokakuntakohtainen. Lupaa hakiessa tarvitaan valtaus/kullanhuuhtontaluvan/ kaivoskirjan numero ja huoltoajon ajankohta.

Kesäaikaiset maastoliikenneluvat

Hinta kuten moottori-
kelkkaluissa.

Polttopuun myynti

– Valtaus-/kullanhuuhtontaoikeuteen ei sisälly puunotto-oikeutta.
– Mikäli valtauksella/kullanhuuhtontalualueella on puustoa tutkimustyön esteenä, on puiden poistamisesta sovittava ennakkoon Metsähallituksen kanssa.
– Maksukuitti on pidettävä maastossa mukana, sillä se on puunottolupaa kysyttäessä tosite puiden maksamisesta.

Lisätiedustelut

POHJOLA PANKKI
FI07 5000 0120 2512 92
Metsähallitus luontopalvelut

Lemmenjoen kansallispuiston uusi maastoliikenneohjeistus LKL:n kotisivuilla www.kullankaivajat.fi. Huoltoluvan voi tilata postitse tai käymällä, huomioiden ohje kirjallisesti haettavista luvista:
– Metsähallituksen asiakaspalvelu, Virastotalo, Ivalo, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo, puh. 020 564 7701 ark. klo 9:00–16:00
– Ylä-Lapin luontokeskus, Siida, Inari, puh. 020 564 7740 ja ti-su klo 10:00–17:00, maanantaisin suljettu.

Kesäaikaisia lupia myönnetään vain erityisen painavin perustein jo selvästi ole-massa oleville urille. Lemmenjoen kansallispuiston uusi maastoliikenneohjeistus LKL:n kotisivuilla: www.kullankaivajat.fi. Lupa haetaan tai tilataan Metsähallituksen Ivalon asiakaspalvelusta.

Polttopuita (=halvoja) myydään Njurkulahden lanskista, hinta on 46 €/p-m³ (sis. alv 24 %). Puuluvan saa Metsähallituksen asiakaspalvelusta Ivalosta tai Inarista

Tarvepuuta ei saa ottaa kansallispuiston alueelta, ei edes maapuuta.

Irja Mikkonen puh. 020 564 7724,
irja.mikkonen@metsa.fi
os. Metsähallitus, PL 36, 99801 Ivalo

POHJOLA PANKKI
FI07 5000 0120 2512 92
Metsähallitus luontopalvelut

Huoltoluvan voi tilata postitse puh. 020 564 7200 tai käymällä: palvelupiste Kiehin, Kelotie 1/ Siula, 99830 Saariselkä, puistonjohtaja Sakari Kankaanpää, puh. 040 773 7341

Lupa voidaan myöntää vain erittäin painavin perustein, tiedustelut puistonjohtaja Sakari Kankaanpää.

Metsähallitus myy kaivajille kansallispuiston ulkopuolelta hakkuutähdelupia polttopuiksi hintaan 12,40 €/m³ (sis. alv 24 %). Pienin laskutuserä on 20 €. Polttopuuluvan voi ostaa Metsähallituksen Keski-Lapin toimipisteestä: Jäämerentie 6, Sodankylä. Tiedustelut Pekka Leskinen, puh. 040 747 9769. Tarvepuuta ei saa ottaa kansallispuiston alueelta, ei edes maapuuta.

Irja Mikkonen

*Ivalojoiki sivuhaaroineen
(Kutturan suunta)*

Karttaliitteen (katso s. 27) mukaisesti;

Luontopalveluiden alue
POHJOLA PANKKI
FI07 5000 0120 2512 92

Metsätalouden alue
POHJOLA PANKKI
FI83 5000 0120 1439 03

Huoltoluvan voi tilata postitse tai käymällä:
– Luontopalveluiden alue: Virastotalo Ivalo,
Irja Mikkonen, PL 36, (Ivalontie 10),
99801 Ivalo, puh. 020 564 7724
– Metsätalouden alue: Virastotalo Ivalo,
Mauri Seipäjärvä, PL 36, (Ivalontie 10),
99801 Ivalo, puh. 0400 346 314

Lupa tarvitaan aina kun liikutaan rakenne-
tun metsäautotien ulkopuolella. Kesäaikaisia
maastoliikennelupia myönnetään vain jo
selvästi olemassa oleville maastourille.
Kirjallinen lupahakemus karttoineen (esitetty
ajoura) lähetetään osoitteeseen Metsähallitus,
PL 36, 99801 Ivalo.

Metsähallitus myy kaivajille maapuuta (= lieko-
puut, juurakot, kuivat oksat ja hakkuutähteet)
polttopuiksi hintaan 15 €/m³ (sis. alv 24 %).
Pahaojantien halkolansista myydään myös
valmiita halkoja hintaan 46 €/p-m³
(sis. alv 24 %). Polttopuuluvan voi ostaa
Metsähallituksen asiakaspalvelusta Ivalosta,
puh. 020 564 7701 tai Saariselältä
Kiehisestä, puh. 020 564 7200.

HUOM! Metsätalouden alueelta polttopuuta
voi ostaa vain Ivalon asiakaspalvelusta.

Metsätalouden alue: Mauri Seipäjärvä puh. 0400
346 314 mauri.seipajarvi@metsa.fi os. Metsä-
hallitus, PL 36, 99801 Ivalo.
Luontopalveluiden alue: Irja Mikkonen puh.
020 564 7724 irja.mikkonen@metsa.fi

*Keski- ja
Itä-Lapin alue **

POHJOLA PANKKI
FI83 5000 0120 1439 03
Metsähallitus
Metsätalous

** (Sodankylän,
Savukosken, Sallan,
Pelkosenniemen ja
Kemijärven kuntien
alueilla sijaitsevat
Metsähallituksen
hallintaan kuuluvat
alueet, pois lukien
Lapin luontopalve-
luille kuuluvat
suojelualueet)*

Metsätalouden alue: Virastotalo Ivalo, Mauri
Seipäjärvä, PL 36, (Ivalontie 10), 99801 Ivalo,
puh. 0400 346 314.

Keski- ja Itä-Lapin alue myöntää tarvittaessa
maastoliikennelupia valtausten/kullanhuuh-
donta-alueiden huoltoon, puh. Mauri Seipäjärvä
0400 346 314.

Metsähallitus myy kaivajille hakkuutähdellisiä
polttopuiksi hintaan 12,40 €/m³ (sis. 24 % alv).
Pienin laskutuserä on 20 €. Polttopuuluvan voi
ostaa Metsähallituksen Keski- ja Itä-Lapin
toimipisteistä: Jäämerentie 6, Sodankylä.
Tiedustelut: Pekka Leskinen, puh. 040 747 9769.

Samperintie 32, Savukoski
Tiedustelut Jari Kantia, puh. 0400 322 268.

Mauri Seipäjärvä puh. 0400 346 314
mauri.seipajarvi@metsa.fi os. Metsähallitus,
PL 36, 99801 Ivalo.

Aika ennen Lemmenjokea ja aika Lemmenjoella eli Suurrikollinen vai Ei!

Olemme kulkeneet Lemmenjoen alueella jo aika kauan, vaeltaen puistoa ristiin, rastiin kesäisin ja talvisin. Lopulta kävi niin, että kullankaivun tauti hyökkäsi kimppuamme. Kullankaivun kutsuun vastasimme vuokraamalla kaivupaikan Moberginojalta, josta käsin teimme etsintäretkiä Hammastunturin alueella löytääksemme oman kultapaikan. Muutamia vuosia etsimme ja mieluisen, sekä hieman kultaakin antavan paikan löysimme Ivalojoen sivujoelta, Kyläjoelta. Paikka oli luonnonkaunis ja avara alue mutta karu totuus oli, että kulta siellä oli suurien kivien vuoksi haasteellista kaivettavaa, sekä suurennuslasin avulla tunnistettavaa, näin ollen antikin oli suhteellisen heikko tehtyyn työmäärään nähden. Viranomaisten kanssa (tässä tarkoitetaan Metsähallitusta) asiat hoituivat hyvin. Tämän päivän tietämyksen mukaan kaikki viranomaisasiat menivät todella hyvin, ei ollut kiistaa mihinkään suuntaan. Kyläjoella meillä oli parin kaivuvuoden jälkeen luvallinen rakennus ja sauna, jopa polttopuut olivat luvanvaraisesti hankittu valtionmaalta. Kaikki oli hienosti, mutta mieleemme halusi Lemmenjoelle, koska siellä ovat kaikki hienot tunturit ja niin Anjan lähiomaisten kultahistoria kuin hänen lapsuutensa maisematkin.

Vuonna 2008 olimme työn merkeissä viikon verran vaelluksella Lemmenjoella ja vie-

raillessamme erään kullankaivajan luona saimme tietää, että Aarne Alhonen on myymässä toista Kaivospiiriään. Seuraavan vapaan aikana lokakuussa 2008 menimme käymään kyseisellä alueella, olimme Arskan kanssa keskus-



Luonto on Lemmenjoella läsnä joka päivä, kuvassa riekon jäljet, suden jäljet ja kärpän jäljet – montulla.



Kaivospiirin alue 400 metrin etäisyydeltä kuvattuna, "rakennelmat näkyvät" kuvassa vasemmassa reunassa. Kuva on otettu turistien käyttämän polun kohdalta. Metsähallituksen mukaan tälläkin alueella vierailee vuosittain noin 15 000 turistia. Me olemme nähneet heitä tällä alueella, vuosien 2008–2014 aikana kolmisenkymmentä henkilöä.

telleet puhelimessa ja saaneet lisätietoa alueesta, sekä tiedon että voisimme Lemmenjoen käynnillämme yöpyä hänen asuttamassaan Raumalan kämpässä.

Raumalan kämpppä sijaitsee Puskuojan varressa reilu kilometri ojan alkupisteestä alavirtaan, kämpppä on Nipa Raumalan aikanaan rakentama, jossa kyseinen kullankaivaja asui vuodet ympäri kaivu-uransa aikana. Kiersimme, kaivoimme ja mittailimme kaivosaluetta, sekä totesimme, että tämäpä taitaa olla meidän paikka. Paluumatkan kävelimme Njurgalahteen, koska veneet eivät enää kulkeneet ja on pakko todeta, että olipa pitkä matka "yhteen putkeen". Kotimatka Rovaniemelle alkoi ja jatkui lähes samalla istumisella Lahteen saakka, kaupante-kotilaisuuteen Alhosille.

Kaupat syntyivät sutjakasti ja kaupanteon jälkeen teimme, silloiselle KTM:lle, ilmoituksen kaivospiirikaupasta rekisteröintiä varten, mutta mikään ei mennyt niin kuin olisi kuvitellut – Suomessa, jossa asiakirjat ovat suomen kielellä ja suomalaiset puhuvat suomea, tai ainakin pitäisi. Viranomaiset saivat asiakirjat niin solmuun, että niiden selvittämisessä virallisesti oikeaan asuun, kesti vuoteen 2011 saakka ja päätöksen kaivospiirin omistuksesta teki lopulta – TUKES. Sopan päätteeksi Suomelan Pekka soitti ja pyysi reilusti anteeksi heidän mokailuaan, kiitos siitä. No, loppu hyvin ja Jukka oli sen jälkeen kaivospiirin virallinen haltija/omistaja. Samoihin aikoihin teimme ensin KTM:lle kaivospiirille rakentamista varten lausuntopyynnön, joka myös puolsi sitä ja sitten lau-

suntopyynnön rakentamisaikeista Metsähallitukselle (MH), joka sisälsi em. kaivosviranomaisen puoltavan lausunnon.

Vuoden 2008 lopulla teimme ilmoituksen Kyläjoen paikasta luopumisesta ja joulun sekä uuden vuoden välisenä aikana purimme siellä olevat rakennukset ja kuljetimme ne Kutturan tienvarteen odottamaan jatkokuljetusta. Maaliskuussa 2009 ne pakattiin vaihtolavaan ja tuotiin Äivihjärven lanssiin, josta ne kelkoilla kuljetettiin Puskulle. Virallinen huoltoreitti päättyy Aitavaaran poroaidalle, talvinen luonto on vaativaa ja vaativuutta lisää kelkan perässä oleva reki, johon on lastattu varusteita kattopelleistä ränneihin, sekä soppakattilasta vesipumppuun... mietimme mikä on turvallisin reitti poroaidalta eteenpäin ja tässä asiassa päätimme pyytää paikallistuntemuksen asiantuntijaa Jomppasen Veikolta. Hän auttoi meidän alkuun ja näin saimme hyvän reittipohjan kaivospiirille, viikon kymmenen ajoimme kuor-

mia useita päivässä, lopulta kaikki tavarat olivat alueella sekä säilötyinä niin hyvin kuin mahdollista odottamaan kesää. Viikon uurasus tuntui jäsenissä ja voisipa sanoa että oli mukava palata töihin normaaliin arkeen.

Seuraava etappi oli pääsiäinen, jolloin tietysti menimme kaivoksellemme valmistelemaan tulevaa kaivukautta ja alueen ensimmäinen rakennus eli vessa sai harjakorkeuden. Tämän jälkeen kaivoimme lumet pois asumuksemme kohdalta ja pystytimme kodan, jossa oli tarkoitus asustaa seuraava kesä ja syksyllä pystyttää Kyläjoelta tuotu Huoltorakennus. Toisin meni, lunta tuli tupaan vai kotaanko pitäisi sanoa sillä MH ei antanut puoltavaa lausuntoa rakennuksen pysyttämiselle ja pääsyynä tähän oli; "hakijalla ei ole osoittaa kullankaivukokemusta Lemmenjoen alueelta". Mobergilta ja Kyläjoelta hankittu kahdeksan vuoden kaivukokemus ei kelvannut. Kullankaivajainliiton ja MH yhdessä laatimiin sääntöihin



Mm. nämä rakennelmat estävät Metsähallituksen mielestä turistien luontokokemuksen (Metsähallituksen lausunto käräjäoikeuden käsittelyssä).

oli tullut yksipuolisella sopimuksella lisämäärä. Mitäs nyt tehdään...? Asianajajamme Ansin ohjeiden mukaan emme tehneet vielä mitään eli hyväksyimme saadun päätöksen ja päätimme asua kesän kodassa.

Kesä 2009 saapui ja kaivukausi käynnistyi suurin odotuksin, perustimme jopa yrityksen kullankaivusta saatavien tulojen virallistamiseksi. Saavuimme Lemmenjoelle kesäkuun 8. päivä ja siitä se touhu käynnistyi. Koemonttuja tehtiin ja varsinainen kaivutyö aloitettiin alueen alareunasta "vasitusta" (= suunnilleen hattu heittämällä...) kohdasta. Siinä se kesä meni maata kääntäessä ja tulosta saimme aika kivasti kun huomioi, että aloitimme aivan ns. puhtaalta pöydältä maanpinnalta suoraan alaspäin, keskeltä sankkaa paju- ja katajapusikkaa. Suuri kysymys aloituksessa oli, mihin laitamme pintamaan, koska kaikkialla oli kaivamaton maata ja siirretty maa-aines peittäisi mahdollisen hyvän kultapaikan, sitä ongelmaa pohdittiin antaumuksella. Lopulta oli vain päätettävä, että pintamaat siirretään sivuun todennäköisesti vähäkultaiseen kohtaan kaivospiirin "rajaa vasten".

Syksyllä kun kesän kaivamiset olivat tehty, teimme asianajajamme neuvon mukaisesti uuden lausuntopyynnön rakentamisesta MH:lle, siihen pyyntöön emme ole vielä tänäkään päivänä saaneet muuta virallista vastausta, ei hyllättyä eikä hyväksyttyä, kuin käräjäoikeuden pääkäsittelyssä MH:n lausunnossa oleva kommentti "Vitikka ei ole valittanut kielteisestä päätöksestä hallinto-oikeuteen", aivan kuin valittaminen kuuluisi keskeisesti kyseiseen lupaprosessiin, MH:n päätöksessä kuitenkin sanotaan selvästi, että hakija voi tehdä uuden hakemuksen, kun kriteerit täyttyvät ja näin myös teimme. Suullisen kommentin asiaan sain "Pyssykylän" käräjäoikeudessa tauolla, E. Stoltin kommentti oli kysyessäni häneltä ko. asiaa, että meidän olemme ainoastaan täydentäneet aiempaa hakemusta, emme olleet hänen mielestään tehneet uutta hakemusta. Kummallista vain kun edellisen lausuntopyyntömme valitusaikakin oli mennyt umpeen jo kuukausia

sitten, eli kuinka vahvistettuun viranomaispäätökseen voi tehdä täydennyksen – ei mene ihan ymmärrykseen meillä päin.

Aloitimme siis rakentelun ilman lupaa ja talven aikana kokosimme huoltotilan asuttavaan kuntoon, koska mielestämme on luonnonvarojen haaskaamista asua kodassa ja polttaa hirvittävät määrät kosteaa puuta, jotka yleisestikin aiheuttavat heikolla palamisellaan ilmakehään pienhiukkasia – ja silmiin kyyneleitä. Kaiken lisäksi kesä oli melko sateinen ja usein aamulla herätessämme olivat makuupussit seinäkankaan puolelta märät, koska vesi tiivistyi kankaan pintaan ja tippui tietenkin alas. Varusteiden päivittäinen kuivatus kota-olosuhteissa oli lähes toivotonta, kun kosteus ulkona ja sisällä oli lähellä sataa prosenttia, ellei sitten olisi alkanut kullankaivun harrastajaksi, eli tehnyt töitä siten, ettei tule hiki. Tavoitteenamme oli kuitenkin tehdä tätä työtä ammattimaisesti ja saada siitä ihan aikuisten oikeasti rahallista hyvää, siihen tarvitsimme kuitenkin asianmukaiset tilat, vuosittaiseen kolmen – neljän kuukauden yhtämittäiseen toimintaan kaivoksellamme.

Kevättalven 2010 huoltoajot, aivan kuten oli jo tavaksi muodostunut, ajoimme viikolla 10. Työmme luonto- ja ympäristöalan opettajina vaatii jatkuvaa maasto-kelpoisuuden kehittämistä viimeisimmän maastotekniikan hallitsemisessa kuin myös erilaisien maastomajoitteiden osaamisessa, tästä johtuen huoltoreissun vaihteluksi loimme lumesta korkean lumikasan, halkaisijaltaan kolme – neljä metriä kovettumaan, tarkoituksena seuraavalla kerralla kovertaa siihen luola eli Guinze – majoite, mutta...

Kun muutamaa viikkoa myöhemmin tulimme kaivospiirille tuomaan kevään viimeisiä kuormia, totesimme, että siellä oli ajeltu ristiin rastiin ja useita kertoja kurvattu aivan kaivumontun reunaa hipoen vaikka alue oli merkitty selkeästi, näin oli aiheutettu selkeä vaaratilanne pudota monttuun, josta vastuussa olisi ollut kaivospiirin haltija. Sama "leikkijä" oli kaivanut Guinzen rikki, liekö etsinyt kätkeytyä

aarretta, eikä muutakaan selitystä osaa keksiä noin typerälle teolle. Myöhemmin selvisi, että MH:n erätarkastaja oli käynyt paikalla tarkastuskäynnillä, josta emme tosin saaneet ennakkoilmoitusta. Teimme poliisille tutkintapyyntöä tästä tarkastuskäynnistä vahingontekoiheen, tällä hetkellä (11.2014) ei ole tietoa, milloin tutkintapyyntöä jatkotoimenpiteistä tehdään päätös,... kaiken lisäksi Ivalon poliisi oli sitä mieltä, että MH voi ajella kaivospiirin alueella niin paljon kuin katsoo tarpeelliseksi, koska hallinnoi puiston aluetta(!).

Kevättalven aikana Jukka sai syytteen, jonka aiheena oli hallinnan loukkaus, luvaton rakentaminen ja näpistys, eli MH:n erätarkastaja oli tehnyt tarkastuskäyntinsä perusteella tuihuistamme tutkintapyyntöä poliisille ja tämä poiki syytteen kaivosoikeuden haltijalle. Aikanaan (2012) asia eteni käräjäoikeuteen jossa syyttäjä teki syyttämättä jättämispäätöksen kahden tutkintapyyntöä osalta, eli näpistys; kaivutyön tieltä poistettavat puut – ei syytettyä, koska kaadetut puut olivat maksettu (olivat maksettu jo ennen MH:n tarkastuskäyntiä) MH:n lähettämällä laskulla! Lisäksi syyttäjän päätöksen mukaan kaivosoikeuden haltijalla on kaivosoikeuden nojalla lupa kaataa puita käyttöalueelta – kunhan kaadetut puut korvataan maanomistajalle. Luvaton rakentaminen, rakentamisrikkomus oli vanhentunut jo syksyllä 2010 – ei syytettyä.

Hallinnan oikeuden loukkaus on ns. jatkuva rikos ja siitä tuli erillinen käsittely. Syyte käsiteltiin Sodankylän käräjäoikeudessa lokakuussa 2012, asianajaja Anssi ja Jukka matkustivat tilaisuuteen ja sieltä palattiin positiivisella mielellä kunnes virallinen tuomio tuli, tulos: turpiin 6/0, rakennelmat (5 kpl) on purettava pois 1.7.13 mennessä ja sakkoa vajaa tonni, sekä korvauksia MH:lle 2800 €. Asianajajamme haki valitusoikeutta käräjäoikeuden päätöksestä hovioikeuteen ja se saatiin. Osapuolet antoivat lausunnot ja me vastaajana saimme antaa viimeisen lausunnon (tosin vasta erikseen hovioikeudelta pyytämällä, saada antaa viimeinen lausunto asiassa), tämä tapahtui alkuvuodesta



Turistit hakeutuvat suojaan luonnolta, turistien luontokokemuksen pilaavista rakennelmista Puskujalla.

2013. Päätöstä sai odottaa melko kauan, lie neekö hovioikeuden presidentin vaihtuminen yksi syy siihen, että päätöksen valmistuminen myöhästyi. Tämä myöhästyminen keväällä 2014 aiheutti mielialoissamme paljon mielipahaa ja kesän kaivukausi alkoi melkoisessa vastatulessa kaikin puolin.

Yleensä arkipäivinä menimme montulle aamusella ja palasimme johonkin aikaan illasta, mutta heinäkuun 2. päivä, jostakin syystä päätimme, että mennään kämpälle keittämään päiväkahvit. Kahvitellessamme kuuntelimme alueuutisia ja siellä toimittaja selittää, että Lemmenjoella olleeseen rakennuskiistaan on hovioikeus antanut päätöksen - kuuntelemme, että mitä Lemmenjoella taas on tapahtunut, koska tämä ”tapahtuminen” on täällä jatkuvaa ja lähes jokainen asia menee jonkin tasoisen oikeuskäsittelyyn... ”kaivaja oli rakentanut viisi rakennusta ... kaivaja saa pitää kämppänsä...”.

Tässä vaiheessa heräämme ja toteamme, että hetkinen - sehän puhuu meistä. Piti odotella seuraavat uutiset ja kuunnella uudelleen, oli melkoinen hämmästys kuulla hovioikeuden päätös radiosta. Uutisen merkityksen valjettua kirkkaana, oli Puskuojan kämpässä kaksi suklaakuorrutetun Hangon keksin näköistä kaivajaa...

Välittömästi päätöksen saatuaamme toimitimme Ivalon MH:n toimipisteeseen uuden lausuntopyynnön rakentamishankkeellemme (11.7.14) ja toimihenkilö otti sen erittäin asiallisesti vastaan. Hän myös asiallisesti kertoi, että koska kesälomat ovat menossa, niin päätös tulee viivästymään ja kun on vielä tuo valitusmahdollisuus hovioikeuden päätöksestä.

Syyttäjä ei tehnyt kuitenkaan valitusta Korkeimpaan oikeuteen ja Hovioikeuden päätös sai lain voiman. Aikanaan MH:lta tuli rakentamista varten myöntävä päätös, sen toimitimme viipymättä Ivalon rakennusvalvontaan. Rakennusvalvonta toimi todella nopeasti ja joustavasti päätöksenteossaan ja tällä hetkellä (marraskuu 2014) meillä on viimeinkin luvalliset ja varsin tarpeelliset tilat Lemmenjoen Puskujalla.

Yleisesti tästä episodista voisi sanoa, että riita-asioissa viranomaiset, asianajajat ja syyttäjät ratsastavat kaivoslain nimikkeillä (kaivospiiri, kullanhuuhtontalupa ja kullanhuuhtontavaltaus), sekoittaen nämä nimikkeet keskenään ja käsiteltävässä asiassa nimitetään sujuvasti samaa aluetta väliin kaivospiiriksi, väliin valtaukseksi ja väliin kullanhuuhtontaluvaksi. Koska jokaista eri kaivuoikeutta koskettaa eri lain kohdat (jopa eri laki > kaivoslain uudistus!), saadaan asiat sekoittamalla asiaa käsittelevät henkilöt tekemään päätöksiä, jotka eivät ole linjassa käsiteltävän kohteen oikeuksien kanssa. Lopulta yksityinen henkilö maksaa omasta pussista koko lystin, kun taas viranhaltijoilla on omat, kansalaisten maksamat asianajajat ym. varat taustalla tukena.

Kaikki tämä säheltäminen viranomaisten kanssa on opettanut, että mikään asia ei ole varmaa ennen kuin on mustaa valkoisella.

Olemme myös oppineet mitä lain tulkitsemisen tarkoittaa. Se ei tarkoita sitä mitä mieltä olet jostain asiasta ja oletko oikeassa, vaan sitä kuka osaa parhaiten perustella kannaltaan lakipykälien tekstin ja hakea myös tukea aikaisemmista päätöksistä. On myös tärkeä miettiä sitä, mistä riita-asiassa itse asiassa on kyse, eli pitää pysyä asian ytimessä. Mekin aluksi koetimme todistella mielestämme asiallisesti, että tarvitsemme ammattimaisen toiminnan harjoittamiseen kyseiset rakennukset tai rakennelmat, vaikka lopulta oikeuskäsittelyssämme kyse oli siitä, kenellä on hallintaoikeus kaivosalueeseemme – ja se EI ole Metsähallituksella.

Kullankaivuyrityksemme panimme pakettiin marraskuussa 2013, koska yrityksen toiminnan käynnistäminen oli kestänyt jo kuusi vuotta ja loppu toiminnasta häämöttää muutamana vuoden päässä. Päätimme, ettei kannata "sijoittaa" varoja enempää mahdottoman tavoitteluun, loppuajan kaivamme kultaa omaksi iloksemme. Eräs tuttavamme Ivalosta lausui viisaasti, että tässähän kansalaisen oikeusturvakin vaarantuu, mikäli käräjäoikeuden ja hovioikeuden päätökset ovat täysin vastakkaiset. Siinä olemme täsmälleen samaa mieltä, varsinkin, kun miettii, että koko kaplakkaan kului aikaa kuusi vuotta. On käynyt muutama kerran mielessä, että kuka tästäkin jotain hyötyy ja mitä. Välillä teki mieli luovuttaa, mutta sinni ei antanut periksi, eikä anna edelleenkään – ihmisoikeustuomioistuimeen menään, jos se vain on mahdollista – vuonna 2020.

Opetus asiassa: meille tulee riittämään tämä seikkailu kullankaivun osalta vuoteen 2020, jolloin kaivospiirit päättäjien viisaalla päätöksellä lakkautetaan. Eli emme aio hakea etuoikeutettua jatkoa kullanhuuhtontaluvalla, koska on ennustettavissa melkoisen varmasti, että emme tule saamaan lupaa pitää kullanhuuhtontaluvalla Puskulla olevia rakennelmia muutamasta syystä ja kaivutyö teltaolosuhteissa ei jaksa enää innostaa, vaikka maassa onkin jäljellä vino pino isomuksia, odottamassa noukijaansa.

JUKKA JA ANJA VITIKKA



Selkeyttä kullanhuuhdonta-alueilla RAKENTAMISEEN

Kullankaivajan oikeus ihmisarvoiseen asumiseen, lepoon ja henkilökohtaiseen hygieniaan on kysymys, joka on jäytännyt kullankaivajien ja viranomaisten suhteita 1960-luvulta saakka. Asumiseen liittyvät lait ja varsinkin lakien tulkinnat ovat viime vuosina vaihdelleet. Siksi näihin asioihin liittyen on ollut liikkeellä kaikenlaisia vankkoja uskomuksia ja varioimisen mahdollisuuksia.

Aloite tilanteen ratkaisemiseksi neuvotteluteitse ensisijaisesti Inarin kunnan rakennustarkastuksen kanssa tuli liiton Kultaseminaarissa 2010 silloiselta työ- ja elinkeinoministeriön kaivosylitarkastaja Pekka Suomelalta, joka totesi asian alkavan olemaan melko kestävätkin kaikille osapuolille.

Liiton edunvalvonta aktivoitui asiassa ja esitti liiton näkemyksiä valtauksilla rakentamisesta ja sen luvitustarpeesta Inarin kunnan rakennusvalvonnalle, Lapin ELY-keskukselle ja Metsähallitukselle.

Inarin kunnan teknisen toimen kanssa käydyissä neuvotteluissa aikanaan oli mykistävä kokemus, kun virkamiehetkin aidosti pohtivat ja hakivat ratkaisua lupakäytäntöjen muuttamiseksi hallintoalmaiselta kannalta toimivampaan ja yksinkertaisempaan suuntaan.

Inarin kunta päätti rakennusjärjestyksen uusi-
misen yhteydessä selkeyttää pelisääntöjä rakentamisen suhteen myös kullanhuuhdonta-alueilla.

Inarin kunnan uusi rakennusjärjestys hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 26.6.2014.

Jos kerran on pakko

Uuden kaivoslain 621/2011 mukaisesti rakentamisen kullanhuuhdonta-alueelle on lähtökohtaisesti kielletty. Lain 26.§:n 2. momentissa säädetään edellytyksistä, joiden mukaan kullanhuuhdonta-alueelle kuitenkin saa rakentaa. Tässä tapauksessa rakennuksen tai rakennelman välttämättömyyden ja rakennuspaikan sijainnin ratkaisee kaivosviranomainen

kullanhuuhdontalupa-asian käsittelyn yhteydessä.

Jos kaivosviranomainen on lupapäätöksen käsittelyn yhteydessä katsonut rakennuksen tai rakennelman välttämättömäksi, kullankaivaja hallitsee rakennuspaikkaa maankäyttö- ja rakennuslain 131. §:ssä säädetyllä tavalla.

Tämä oikeus päättyy kullanhuuhdontaluvan päättyessä. Kullanhuuhdontaluvan päätyttyä rakennelmat on poistettava ja alue siivottava.

Inarin kunnan rakennusjärjestyksen määräykset

Kaivoslakiin kirjatun mukaisesti rakennuksen tai rakennelman tulee olla kooltaan vähäinen, kevytrakenteinen ja helposti siirrettävä.

Inarin kunnan uusi rakennusjärjestys määrittää nämä kaivoslain antamat raja-arvot.

Rakennelmana hyväksytään pohjapinta-alaltaan 16 m²:n tai pienempi rakennelma, jonka lisäksi alueella voi olla erillinen varasto ja / tai peseytymistila. Rakennelmien yhteispinta-ala ei kuitenkaan saa ylittää 26 m²:ä. Tästä voidaan poiketa vain erityisestä syystä, esim. ympäristöluvan määräyksistä aiheutuvasta lisärakentamistarpeesta.

Alueella sijaitsevien rakennelmien on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus, ulkoväreinä harmaan ja ruskean eri sävyt. Katemateriaalina käy tumma huopa- tai peltikate. Kirkkaita tai kiiltäviä materiaaleja ei saa käyttää.

Kevytrakenteisen rakennelman seinämateriaali voi olla kevythirttä – paksuus enintään 70 mm – tai lautaverhoiltu vanerielementti, jossa lämmöneristeen paksuus voi olla enintään 50 mm. Lautaverhous voi olla ulkoverhouspaneelia, pystylomalaudoitus tai pystylaudoitus rimoiilla.

Lämmityslaitteena tulee käyttää tyyppihyväksyttyjä irtolämmityslaitteita.

Pesutilan on oltava yli 15 metrin etäisyydellä vesirajasta ja muiden rakennelmien yli 20 metriä vesirajasta.

Tukesin / Metsähallituksen luvan myöntämisen jälkeen tehdään toimenpide-ilmoitus Inarin kunnan rakennusvalvonnalle ennen rakentamisen aloittamista. Asian ratkaisee kunnan rakennustarkastaja maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti.

Toiminnan intensiteetti ratkaisee

Viranomaisten marssijärjestys on Inarin kunnan rakennustarkastaja Vesa Pietikäisen mukaan sellainen, että metsätalousalueilla tarveharkinnan tekee Tukes joka kuulee päätöksenteossa Metsähallitusta, ja suojelualueilla tarveharkinnan tekee Metsähallitus joka kuulee päätöksenteossa Tukesia.

Metsähallituksella on maanhaltijana oikeus arvioida luvan tarvetta. Tärkein kriteeri on luvan hakijan ammattimaisuus kullankaivajana. Mitä pitempi kaivuhistoria on ja mitä ammattimaisemmin toimitaan, sitä vahvemmat edellytykset oikeuksia on saada. Kriteerit liittyvät kultamäärään, kaivuhistoriaan, käsiteltyyn maamäärään, tehtyihin investointeihin yms. ja näitä samoja kriteereitä käytetään muissakin, kuten maastoliikenneasioissa.

Lapin Kullankaivajain Liitto osallistui useita vuosia kullankaivun ammattimaisuuspuheenjohtajaksi kentän päästä toiseen, ja teki asiasta Metsähallitukselle esityksen. Esityksen pohjana oli liiton piirissä sähköpostitse käyty laaja asian valmistelu. LKL esitti kuutta kriteeriä, joista kolmen täyttyessä toimintaa voitaisiin pitää ammattimaisena. Metsähallituksen kanssa asiaa hierottiin monessa palaverissa, mutta lopputuloksena oli, että kriteerien käyttöön ostopäätös ei yhdessä sovittu, vaan pääperiaatteet kerrottiin kirjattavan Metsähallituksen sisäiseen ohjeeseen.

Nykyään Metsähallitus itsenäisesti kuitenkin käyttää näitä kriteereitä kullankaivuun liittyvien oheislupien tarvetta arvioitaessa.

Kaikki hakijat eivät saa automaattisesti samantyyppistä lupaa. Valitettavasti aloittelijat ja kultaa löysin ranteen kaivavat ovat – ilmastoiduissa ja lämmitetyissä toimistoissaan päätöksiä ankarasti pohtivien virkamiesten mielestä – tässä suhteessa heikommassa asemassa, ennen toiminnan vakavuudesta saatuja näyttöjä.

Kullankaivua säätelevää viranomaistoimintaa ja hyviä käytäntöjä, joiden avulla asiat saa kultapuroilla sujumaan pienimmän riesan tietä käsitellään liiton edunvalvontapäällikkö Antti Peroniuksen toimittamassa ”Hyvä kullankaivutapa” -oppaassa. 44-sivuista opasta voi tilata liiton toimistolta hintaan 5 euroa + toimituskulut.

LKL:n jäsenmaksu 22 euroa

Maksa nyt omatoimisesti

Liiton vakaan taloudellisen tilan vuoksi päätettiin vuosikokouksessa 29.3.2014 pitää jäsenmaksujen suuruudet vuodelle 2015 ennallaan. Jäsenmaksu vuodelle 2015 on hallituksen esityksen mukaisesti 22 € ja liittymismaksu 10 €. Myös kullalla maksettaessa jäsenmaksun määrä pidettiin edellisvuoden lukemissa; 0,6 grammaa Lapin kultaa.

Jäsenmaksun voi maksaa nyt alla olevien ohjeiden mukaisesti.

- ▶ Tarkista jäsenmaksutilanteesi Prospäkkärin osoiteprintistä. Maksetut vuodet on merkitty siihen kahden vuoden seuranta-jaksolta.
- ▶ Maksa 22 euroa jokaiselta puuttuvalta vuodelta LKL:n jäsenmaksutilille Nordea FI45 2177 3800 0049 77. Kansainvälisessä pankkiliikenteessä tilin SWIFT-osoite on NDEAFIHH.
- ▶ Muista käyttää viitenumeronä jäsennumeroasi, joka on nimesi yläpuolelle merkitty numerosarja jäsenlehden takakannessa. Viitteellisen maksun yhteydessä viestit eivät välity maksun saajalle. Eräpäiväksi voi laittaa 15.3.2015.

VOIT MAKSAA VAPAAEHTOISEN KOLEHDIN

Jäsenmaksun yhteydessä voit maksaa vapaaehtoisen kolehtimaksun. Vuonna 2014 kolehtia

eri kohteisiin maksettiin yhteensä 3391,64 euroa. Eniten kolehtia annettiin yleistukena liitolle, 1293,64 euroa.

Liiton jäsenetuvaltaukset tuntuvat muuttuvan kaivoslakiuudistuksessa kasvatetun ylihallinnon vuoksi vuosi vuodelta tärkeämmiksi henkirei'iksi kultaa kaivaville jäsenille. Niiden kehittämistä tuettiin 1142 eurolla. Tämä tuleekin tarpeeseen, sillä tämä liiton jäsenistölleen tarjoama jäsenetu maksoi kuluneena toimintakautena yli 5 500 euroa – vakuusmaksuihin sidottujen pääomien lisäksi.

Edunvalvonta ja lakiapu nostettiin taas kaivoslain muutosprosessin jälkeisen hengähdystauon jälkeen listalle. Tukea saatiin 711,00 euroa, ja tarvetta näkyy edelleen syntyvän viranomaisten pyrkimässä rassaamaan kullankaivun oikeuksia enemmän ja vähemmän läpinäkyvästi.

Kilpailutoiminnan kehittäminen on varmaankin merkittävä kehityskohde Lapin kullankaivun tulevaisuudessa. Suoraa tukea kullakisojen kehitystyölle tuli kuitenkin vain 245,00 euroa. Ehkä tämä kertoo nykytuotoisen kisatapahtuman mediaseksikkyydestä. Toisaalta liiton yökerho-vaskaukset vetävät yleisöä seminaariristeilyn yhteydessä, ja selkeitä synergiaetuja sekä kisaorganisaation että yleisömielien osalta oli nähtävissä viime kesänä Tanka-varassa, kun LKL:n Kullankaivajain mestaruuskisat järjestettiin SM-kisojen aattona. Kullankaivun tällä sektorilla mietitään kiivaasti toimenpiteitä kilpailujen kiinnostavuuden lisäämiseksi.

Kultainen kiitos kaikille tukea antaneille!



Jäsenmaksun ja vesistö tarkkailumaksun tyyli suoritustaroutajaksolta 2014–2015. Ei kuulu kategoriaan “Jäsenmaksukultana mustaa upaa, saattaa sisältää myös kultaa”.

MELKEIN SAMA UUSIKSI

Liiton hallitus päätti esittää jäsenmaksun 2015 yhteydessä maksettaville vapaaehtoisille maksuille osin samoja kohteita:

- 5 € Palsiojan tien / Harriojan sillan kunnostamistoimenpiteet
- 7 € liiton jäsenetuvallauten kehittämiseen
- 9 € edunvalvontaan ja lakiapuun

Näistä poikkeavat epämääräiset summat katsotaan liiton toiminnan yleistueksi.

KEVÄÄLLÄ MUISTUTUS

Koetetaan tänä keväänä tehostaa jäsenmaksujen omatoimista maksamista lähettämällä jä-

senmaksu sähköpostitse kaikille niille 1700 jäsenelle, joiden kurannti sähköpostiosoite jäsenrekisteristä löytyy. Ja jotka eivät ole jäsenmaksuaan vielä ihan ite hoitaneet.

Huonompimuistisia ja paperilaskua laskupinoon kaipaavia lähestytään kuitenkin loppukeväästä paperisella laskulla.

Omatoimisesta maksuseurannasta ja jäsenmaksujen hoitamisesta koituu liitolle merkittäviä kustannussäästöjä, joten kannustamme kaikkia olemaan hyvämuistisia ja viitseliäitä. Jäsenkortti postitetaan kaikille jäsenille loppukevään jäsenlehden mukana ennen kaivukauden alkua.

KAI J. RANTANEN
rahastonhoitaja

VENEKULJETUKSET LEMMENJOELLA

Tavarakuljetukset kulta-alueelle

Veikko Jomppanen

0400 137 090

Polttopuuta metrisenä halkona.

Kysy myös poronlihaa



Esa Pylväksen pakarat ja Eureka-kapinalipun Etelän-risti heiluivat Lapin Kallankaivajain Liiton Mieskalenteri 2013:n kansikuvassa, kun liiton miehet laittoivat perseensä peliin Lapin kallankaivun puolesta. Kuva: Ilkka Ärrälä

KULLANKAIVAJIEN ALASTONKUVISTAAN SAAMAT RAHAT RIITTIVÄT – KHO linjasi, että kallankaivu ei uhkaa saamelaiskulttuuria

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi 3.2. 2015 kallankaivajan valituksen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston tekemästä ympäristö- ja vesitalouslupaa koskevasta päätöksestä. Perusteluissaan KHO katsoi, että haitan rajoittamiseksi ja kompensoimiseksi aluehallintovirasto on voinut antaa valituksen-alaiset lupamääräykset.

Alkuperäinen Pohjois-Suomen AVI:n myöntämä ympäristölupa oli siitä historiallinen lupapäätös, että se oli ainoa koneellista kallankaivua koskenut päätös, josta Saamelaiskäräjät ei ollut uuden kaivoslain voimaantulon jälkeen valittanut.

Kallankaivaja valitti kuitenkin itse omasta lupapäätöksestään. Hänen valituksensa koski myönnetyn ympäristöluvan lupamääräyksiä 1 ja 20, koskien luvanvaraisen kaivutoiminnan vuotuista suorittamisaikaa sekä luvan saajalle määrättyä vuosittaista 350 euron kalatalousmaksua. Valitut lupamääräykset ovat sellaisia, jotka sisältyvät kaikkiin uudempiin ympäristölupapäätöksiin.

Eräänlaista peruskauraa siis.

Päätöksestä uutisoivat kaikki pohjoisen media. Saamen Radio muotoili uutisotsikkonsa siten, että Lemmenjoen kallankaivaja ei olisi halunnut

maksaa korvausta Miessijoen ja Vaskojoen likaamisesta.

Kallankaivu ei uhkaa saamelaiskulttuuria

Heti seuraavana päivänä 4.2.2015 Korkein hallinto-oikeus antoi kolme uutta päätöstä. Näissä päätöksissä KHO hylkäsi Saamelaiskäräjien kolme kallankaivua koskevaa ympäristölupavalitusta Inarin ja Sodankylän saamelaisalueilla. Saamelaiskäräjät on julkisuudessa esittämänsä mukaisesti valittanut uuden kaivoslain voimaantulosta 1.7.2011 lähtien kaikista koneellista kallankaivua koskevista viranomaisten lupapäätöksistä.

Saamelaiskäräjien valitusten johdosta kymmenien kallankaivuyrittäjien työmaat ovat olleet valitusten käsittelyn ajan seisahduksissa useita vuosia.

KHO:n mukaan Saamelaiskäräjillä ei ollut näissä lupapäätöksissä valitusoikeutta.

KHO perusteli päätöstään sillä, että kysymys on pienessä mittakaavassa tapahtuvasta kallankaivusta alueella, jota käytetään tähän tarkoitukseen vain osa vuotta ja silloinkin tiukkojen lupamääräysten puitteissa. Sanotulla toiminnalla ei KHO:n päätöksen mukaan aiheuteta haittaa saamelaiskult-

tuurille ja vaikutukset saamelaisten perinteiselle elinkeinolle, kuten poronhoidolle, kalastukselle, metsästykselle tai ympäröivälle luonnolle jäävät hyvin paikallisiksi. KHO:n päätökset koskevat kolmen eri alueen ja kolmen erikokoisen kullankaivun vaikutuksien arviointia.

KHO:n kanssa yhteneväiseen päätökseen kullankaivun vaikutuksista saamelaiskulttuurille ja elinkeinoille on tullut Vaasan hallinto-oikeus tutkittuaan Saamelaiskäräjien ympäristölupavalituksen loppuvuodesta 2014. Tässä lainvoiman saaneessa lupapäätöksessä Saamelaiskäräjillä valitusoikeus oli uusien vesi- (2012) ja ympäristölain (2014) mukaisesti.

Kullankaivajien alastonkalenterit jyräsivät verovaroin ylläpidetyn valitusautomaatin

Lapin kullankaivajat ovat omissa vastineissaan eri oikeusasteille tuoneet julki KHO:n nyt linjaamaa näkemystä kullankaivun ongelmattomasta yhteensovittamisesta saamelaiskulttuurin ja elinkeinojen kanssa, ja kiistäneet Saamelaiskäräjien asianosaisuuden esimerkiksi poronhoitoon liittyvissä kysymyksissä, joissa päätösvalta kuuluu alueiden paliskunnille.

Saamelaiskäräjien lausuntoja on tehtailtu oikeusministeriön myöntämin verovaroin. Kullankaivua harjoittavat yrittäjät ovat joutuneet rahoittamaan oikeustaisteluaan omilla varoillaan, kuten 1980-luvulla Metsähallituksen kanssa kullankaivun oikeutuksesta kärjöitäessä. Osittain edunvalvontaa on rahoitettu myös suuren suosion saaneita Kullankaivajien mieskalentereita myymällä.

Aiemmin viime vuonna KHO palautti kaivosviranomaisen Tukesin käsittelyyn neljä kullankaivua koskenutta lupapäätöstä, joista Saamelaiskäräjät oli valittanut. Toisin kuin Saamen Radio asiasta virheellisesti uutisoi, KHO tai Rovaniemen hallinto-oikeus ei silloin päätöksissään ottanut kantaa kullanhuhdonnasta saamelaiskulttuurille aiheutuviin haittoihin.

KHO:n tuolloisen päätöksen mukaan lupavalmistelussaan kaivosviranomaisen on selvitettävä kullankaivuluvan vaikutuksia saamelaisten oikeuteen harjoittaa kieltään ja kulttuuriaan silloinkin kun saamelaiskäräjät itse ei aktiivisesti osallistu asian selvittämiseen.

Lapin kullankaivajat toivovat nyt saadun rat-

kaisun rauhoittavan tilanteen pohjoisen kultapuroilla, joilla alueen perinteiset elinkeinot ovat mahdollineet toimimaan ristiriidoitta yli 150 vuotta.

Turha valittaminen vie Saamelaiskäräjien uskottavuuden

Lapin Kansa teki Saamelaiskäräjien valitustehtailusta etusivun jutun.

Prospäkkärin toimitus on eittämättä puolueellinen taho arvioimaan asiaa, mutta artikkelissa haastatellun liiton edunvalvontapäällikkö **Antti Peroniuksen** argumentointi on vakuuttavampaa, suoraan puhetta suoraan asiasta. Toista osapuolta kuultaessa Saamelaiskäräjien puheenjohtaja **Klemetti Näkkäläjävi** kiistää kullankaivajien kiusaamisen. Valituksissa on hänen mukaansa kyse vain eduskunnan säätämien lakien toteuttamisesta. Omassa blogissaan Näkkäläjävi toteaa, että valitukset tulevat loppumaan heti, kun Tukes täyttää kaivoslain mukaiset velvollisuutensa.

Artikkelin lähtöuutinen oli KHO:n päätös ympäristöluvista tehdyistä valituksista.

Kaivosviranomaisen Tukes päättää kullanhuhdontaluvista, valitetuista ympäristöluvista aluehallintoviranomaisen. Kyseessä on siis kaksi erillistä koneelliseen kullankaivuun liittyvää lupaprosessia, joista kaikista Saamelaiskäräjät on valittanut.

Näkkäläjärven kommentit kirvoittivat Lapin Kansaan vielä pääkirjoitustoimittajalta kannanoton, jonka mukaan turha valittaminen nakertaa paitsi Saamelaiskäräjien uskottavuutta, myös sen arvovaltaa. Vaikka laki antaa saamelaiskäräjille valitusoikeuden, se ei tarkoita sitä, että käräjien olisi pakko valittaa jokaisesta hakemuksesta, toteaa sitoutumaton Lapin Kansa.

Lapin Kansan uutisoinnit aiheesta on luetuttavissa liiton Facebook-profiilin Lapin Kullankaivajain Liitto seinällä. Prospäkkärin toimitus tosin suosittelee paperilehden ostamista.

Liiton killastajien lukumäärä nousi tämän aiheen käsittelyn myötä kyseisessä sosiaalisessa mediassa yli tuhanteen tykkääjään.

Kullankaivun kannalta yksi valitettava mutta odotettavissa ollut päätös, ja kolme hyvää. Ihan hyvä tulos tästä turnauksesta ja osoittaa, että edunvalvonta kullankaivun oikeuksien puolesta voi kantaa joskus myös hedelmää.

Ehkä saamme parin vuoden sisällä myrskyn kiertovesialtaissamme asettumaan.

Merkkipäivät



Juhlapuheita, kakkua ja kahvia ympäri Suomea, LKL onnittelee!

85 v.

9.4. Keijo Pitkälä, Uurainen

80 v.

26.1. Eeva Ollila, Pori

24.2. Seppo Makkonen,
Savonlinna

16.5. Sakari Herrala, Helsinki

75 v.

14.1. Voitto Salo, Kuopio

29.1. Marjatta Lahtinen, Oitti

1.2. Osmo Kallinen, Aapajärvi

4.2. Kari Nieminen, Nurmijärvi

19.2. Pentti Palviainen, Ojakkala

20.2. Kalevi Räsänen, Lieksa

8.4. Teuvo Keskitalo, Oulu

12.4. Juhani Kousa, Ahvenainen

15.4. Niilo Kallatsa, Järvenpää

25.5. Eero Santamäki, Ivalo

70 v.

29.12.-14 Esko Konttinen,
Savonranta

3.1. Seppo Mäkkeli, Raisio

6.1. Pentti Holappa, Helsinki

10.1. Jouko Salomaa

14.1. Tauno Latvalehto,
Haukipudas

19.1. Heikki Lehvonen, Ristijärvi

21.1. Kyösti Hellsten, Kalanti

29.1. Seppo Kalevi Alfonso

Laaksonen, Vaasa

3.2. Sauli Öljymäki, Ylikiiminki

5.2. Kaj Skantz, Turku

1.3. Erkki Kumpumäki, Oulu

20.3. Maijaleena Pöyhönen,

Saariselkä

20.3. Pertti Pruikkonen, Tornio

4.4. Eelis Pulkkinen, Raanujärvi

11.4. Erkki Niemenmaa, Helsinki

12.4. Tellervo Räinä, Tampere

4.5. Elvi Minkkinen, Oitti

12.5. Paavo Uurtamo, Patokoski

22.5. Matti Vesala, Kiiminki

24.5. Mauri Hintikka, Ahmavaara

24.5. Antero Kalliola, Nenonpelto

65 v.

3.1. Pirjo Piippola, Turku

16.1. Per-Erik Nieminen,

Kirkkonummi

26.1. Teuvo Tahvanainen,

Tutjunniemi

8.2. Antti Kaski, Kauhava

9.2. Heikki Leskisenoja,

Vihtavuori

13.2. Jyrki Ilvesmäki,

Punkalaidun

16.2. Antti Holappa, Utajärvi

19.2. Markku Aaltonen, Paimio

20.2. Keijo Andersin, Mikkeli

21.2. Tapani Drugge, Raisio

21.2. Tarja Kämi, Somero

23.2. Eero Kiviranta, Lusmaniemä

28.2. Seppo Vesikukka, Säynätsalo

5.3. Raija Karjalainen, Kursu

8.3. Elsa Lappalainen,
Kurenpolvi

11.3. Erkki Salonen, Nokia

14.3. Markku Yli-Mannila,
Alajärvi

19.3. Rauno Kurki, Turenki

19.3. Turo Mustakallio, Rasivaara

24.3. Riitta Lehtinen, Kerava

26.3. Pertti Krökki, Lahti

27.3. Seppo Heikkinen, Ristijärvi

29.3. Pertti Härkönen, Kajaani

29.3. Pekka Viitalo, Myllykoski

31.3. Eino Korpilahti, Kurikka

1.4. Pertti Sukuvaara, Sodankylä

5.4. Reijo Hangasmaa, Nivala

5.4. Hannu Heiskanen,
Kuusamo

6.4. Juhani Rytty, Pattijoki

8.4. Teuvo Rajamäki, Riihimäki

10.4. Rainer Kapli, Hietama

12.4. Yrjö Lähdeaho, Rautajärvi

12.4. Merja Rankala, Helsinki

13.4. Seppo Korhonen, Kuusa

20.4. Erkki Harinen, Rautavaara

28.4. Tom Rissanen, Espoo

30.4. Jukka Huomo, Helsinki

2.5. Anita Malmström, Kotka

3.5. Veijo Koponen,

Mickelspiltom

3.5. Lippa Timosaari, Oulu

9.5. Pasi Häkkinen, Rovaniemi

9.5. Olli-Pekka Juvalainen,
Kangasala

14.5. Eino Närhi, Kalanti

16.5. Teijo Koskenniemi, Lahti

18.5. Seppo Raatikainen, Lahti

- 23.5. Hannu Pyykkönen,
Suomussalmi
- 24.5. Tapio Järvinen, Pohela
- 26.5. Matti Latomaa, Raahe
- 29.5. Jorma Lankinen, Riihimäki
- 30.5. Esa Friman, Palokka
- 31.5. Merja Räsänen, Ryttylä

60 v.

- 4.1. Anne Savilepo, Terälahti
- 14.1. Ken Karlsson, Kopparberg
Ruotsi
- 22.1. Anne Lindström, Helsinki
- 24.1. Peter Johansson, Rovaniemi
- 2.2. Tapio Vaali, Visuvesi
- 13.2. Juhani Kivinen, Ylämylly
- 19.2. Raimo Turunen,
Outokumpu
- 20.2. Reijo Kotkanjuuri, Oulu
- 23.2. Teuvo Hautala, Oulu
- 25.2. Mauno Korhonen,
Sodankylä
- 28.2. Pentti Hietikko, Rauma

- 9.3. Keijo Möttönen, Raahe
- 11.3. Sauli Mäkelä, Tunkkari
- 15.3. Jukka Viikman, Turenki
- 16.3. Veijo Valtonen, Jyväskylä
- 27.3. Aimo Hietala, Ylivieska
- 4.4. Markku Huuhka, Kuvansi
- 5.4. Riston Suikkanen, Tampere
- 10.4. Markku Keltanen, Imatra
- 15.4. Olavi Lassila, Perho
- 16.4. Ilkka Hakonen, Korpilahti
- 18.4. Jan Roger Nemlander,
Jorvas
- 22.4. Seija Harju, Tikkakoski
- 23.4. Alpo Paavola, Rauma
- 25.4. Kari Piispanen, Kokkola
- 27.4. Arto Lötjönen, Savonlinna
- 30.4. Juhani Lammi, Kurikka
- 6.5. Kari Hermunen, Rovaniemi
- 12.5. Pekka Köykkä, Laihia
- 13.5. Rauno Levo, Lohja
- 15.5. Matti Kääriäinen, Mikkeli
- 18.5. Maija Iisakkala, Kankaanpää
- 19.5. Merja Asblund, Vitsiälä
- 20.5. Tauno Mäkinen, Vantaa

- 20.5. Raimo Tamminen,
Kemijärvi
- 21.5. Sinikka Hintikka,
Kerkonjoensuu
- 27.5. Hannu Kropsu, Sattanen
- 27.5. Christian Wallin,
Helsingfors

50 v.

- 9.1. Matti Rimpinen,
Vatajakoski
- 27.1. Pekka Kujala, Tervajoki
- 27.1. Antti Kuusela, Kuopio
- 4.2. Matti Kaakinen, Paavola
- 7.2. Raisa Hirvonen, Helsinki
- 24.2. Tarja Aakko, Haapavesi
- 3.3. Seppo Kivikangas,
Purmojärvi
- 8.3. Auli Huuhtanen, Juuka
- 10.3. Marko Saikkonen,
Hämeenlinna
- 11.3. Reima Peltonen,
Jämsänkосki
- 17.3. Mikko Pelkkala, Pietarsaari
- 19.3. Timo Nurmi, Ruutana
- 21.3. Seija Nummijärvi,
Kauhajoki
- 28.3. Marko Kalliomäki,
Niittylahti
- 1.4. Päivi Juntunen, Jokirinne
- 1.4. Jouni Pihlgren, Valkeala
- 1.4. Ilkka Saxenberg, Pieksämäki
- 8.4. Markus Leppä, Suhmura
- 13.4. Urpo Suokas, Alavus
- 15.4. Teijo Brandt, Yli-Lesti
- 24.4. Raimo Selen, Espoo
- 27.4. Timo Mäkelä, Liedenpohja
- 28.4. Kari Rintala, Tampere
- 29.4. Jari Niskanen, Jääli
- 30.4. Jorma Hautala, Nokia
- 4.5. Pasi Ylösmäki, Jokioinen
- 6.5. Kent Rönn, Mustasaari
- 8.5. Juha Susineva, Lappohja
- 10.5. Johan Hramov, Tampere
- 12.5. Anssi Heikkinen,
Suomenniemi
- 15.5. Mikko Ikäläinen, Vääksy
- 15.5. Erkki Sillanpää, Vuotso
- 21.5. Markku Hannu, Isokyrö
- 24.5. Björn Billstam,
Tukholma Ruotsi
- 24.5. Timo Tulokas,
Anjalankoski



PAARMA
DESIGN

Hippunen korunkaunistaja Inaria

www.paarmadesign.fi



.5362



Posti Green



LAPIN KULTAA

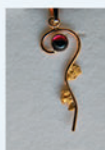
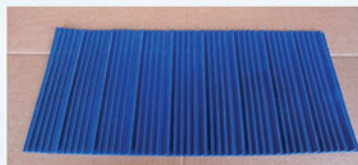
tarinoina ja hippuina

KULLANKAIVAJAN OPAS toinen painos
Kullankaivajan peruskirja on uusittu ja päivitetty.

- kullankaivun historia Suomessa ja maailmalla
- kullankaivun tekniikka ja välineet
- kullanhuuhtontaluvan hakeminen ja maksut
- leiri ja leirin varusteet, saunan ja WC:n piirustukset
- satoja valokuvia Suomesta ja Kaliforniasta
- 206 nelivärisivua, hinta 27,90 euroa
- Seppo J. Partanen ja Raimo Niemelä, Hipputeos Oy

Kymmeniä kullankaivuvälineitä varastossa.

Katso ja tilaa www.hipputeos.fi



Vyönsolki kullanhuuhtoja



**Keravan varastomyymälä auki
sopimuksen mukaan. Soita.**

Kivenhakkaajantie 3 • KERAVALA • puh. 040 545 4833